

73486 / 59

ZAKONI IN UREDBE

LIX. ZVEZEK

Predpisi o zaščiti pred zračnimi napadi

Priredil

Pohar Robert,

urednik „Službenega lista kr. banske uprave dravske banovine“

V Ljubljani 1939

Založila in natisnila tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani

10-96137989

V založbi tiskarne Merkur v Ljubljani

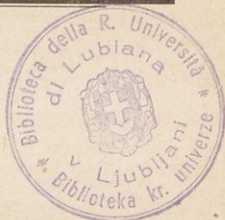
so izšli naslednji zakoni, uredbe in pravilniki:

1. zv.: Zakon o nelojalni konkurenci, broš. Din 6.—.
2. zv.: Pravilnik o pomožnem osebju drž. prometnih ustanov v resortu ministrstva za promet, broš. Din 8.—.
3. zv.: Zakon o javnih beležnikih (notarjih), broš. Din 12.—.
4. zv.: Zakon o glavni kontroli, broš. Din 10.—.
5. zv.: Zakon o občem upravnem postopku, Druga, pregledana izdaja. Broš. Din 20.—, vez. Din 25.—.
6. zv.: Uredba, s katero se določa tarifa o nagradah javnih notarjev. Razprodano.
7. zv.: Zakon o uradnikih, broš. Din 18.—. Razprodano.
8. zv.: Pravilnik o poslovanju krajevnih (mestnih) kontrol in komisarjev za izredne preglede, broš. Din 12.—.
9. zv.: Zakon o državnem prometnem osebju, broš. Din 14.—.
10. zv.: Pravilnik za voditev zemljiških knjig. Razprodano.
11. zv.: Ustava kraljevine Jugoslavije, Tretja izdaja Din 8.—.
12. zv.: Zakon o volilnih imenikih. — Zakon o volitvah narodnih poslancev. Razprodano. Glej 43. zvezek.
13. zv.: Zakon o društvih, shodih in posvetih. Razprodano.
14. zv.: Uredba o lekarnarski zbornici, broš. Din 8.—.
15. zv.: Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o volitvah narodnih poslancev. — Zakon o volitvi senatorjev, broš. Din 8.—. Glej tudi 43. oz. 57. zvezek.
16. zv.: Zakon o obrtih. Razprodano. Novo izdajo gl. zv. 33.
17. zv.: Zakon o poslovnem redu v narodni skupščini. — Zakon o poslovnem redu v senatu, broš. Din 15.—. Razprodano.
18. zv.: Zakon o meščanskih šolah, broš. Din 5.—.
19. zv.: Zakon o lovu, broš. Din 7.—.
20. zv.: Zakon o zadrugah državnih uslužbencev, broš. Din 5.—.
21. zv.: Uredba o povračilu potnih in selitvenih stroškov civilnih državnih uslužbencev, broš. Din 7.—.
22. zv.: Obča univerzitetna uredba, broš. Din 15.—. Razprodano.
23. zv.: Uredba o draginjskih dokladah državnih uslužbencev, — Uredba o draginjskih dokladah državnih upokojencev, broš. Din 6.—. (Novo besedilo uredb gl. zv. 45.)
24. zv.: Gradbeni zakon, broš. Din 8.—. Razprodano.
25. zv.: Zakon o taksah, broš. Din 45.—. Razprodano.
26. zv.: Taksni in pristojbinski pravilnik. Razprodano.
27. zv.: Uredba o sodnem poslovniku in Sodni poslovnik za sodišča I. in II. stopnje, z obrazci, br. Din 30.—, vez. Din 36.
28. zv.: Zakon o občinah. Razprodano.
29. zv.: »Cestni promet«, broš. Din 18.—, vez. Din 24.—.
30. zv.: Učbenik zakona o državnem računovodstvu. Razprodano.
31. zv.: Uredba o spojitvi občin v dravski banovini. Razprodano.
32. zv.: Gasilstvo in požarna obramba, broš. Din 24.—, vez. 32.—.

Zakoni in uredbe

LIX. zvezek

A. *list 3*

Uredba o zaščiti pred zračnimi napadi **Navodilo** za njeno izvrševanje **Organizacija** in pristojnost organov po uredbi

Po „Službenem listu kr. banske uprave dravske banovine“
priredil
Pohar Robert,
urednik „Službenega lista“

V Ljubljani 1939

Založila in natisnila tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani
(Predstavniki tiskarne O. Mihalek)

73486

N. (Merkur)

1.2.40.

0300 19160

Vsebina

	Stran
Uvodna beseda	1
1. Uredba o zaščiti pred zračnimi napadi	3
Občna organizacija zaščite države in prebivalstva pred zračnimi napadi	3
Pristojnost za delo pri zaščiti pred zračnimi napadi	6
A. Delo v ministrstvih	6
B. Osrednji odbor	8
C. Banovinski odbor za zaščito pred zračnimi napadi	10
Naloga in sestava banovinskih odborov	10
Področje banovinskih odborov	11
Organizacija banovinskih odborov	12
Č. Odbor za zaščito mesta Beograda (z Zemunom in Pančevim) pred zračnimi napadi	20
Sestava odbora	20
Delitev odbora	22
Organizacija in delovanje odbora	23
D. Sestava in delo krajevnih odborov	35
E. Kaj so dolžna ukreniti zasebna podjetja, samostojne naprave in velike zgradbe za zaščito pred zračnimi napadi	36
F. Izdelava načrtov o zaščiti pred zračnimi napadi	39
G. Voditev seznamov obveznikov za zaščito pred zračnimi napadi	41
H. Vrstni red opravljanja vsakoletnih poslov	42
I. Končne določbe	44
2. Navodilo za izvrševanje uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi	47
I. Ustanovitev oddelkov ali odsekov oziroma odborov in pododborov in določitev organov za opravljanje službe zaščite pred zračnimi napadi	47
II. Opravljanje poslov po uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi	48

III. Podaljšava rokov za opravo poslov in za izdelavo načrtov, določenih z uredbo o zaščiti pred zračnimi napadi	49
IV. Sestavitev edinic za službo zaščite pred zračnimi napadi	50
3. Organizacija in pristojnost organov po uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi	51
I. Organizacija odborov	51
A. Banovinski odbor	51
B. Krajevni odbori	53
II. Pristojnost organov po uredbi	53
III. Sankecije	56

Uvodna beseda.

Kakor so naloge in uporaba letalstva v mirni dobi velikega pomena za napredek človeške civilizacije, tako je v dobi vojne prav letalstvo strahovita vrsta modernega uničevalnega orožja, ki siplje na nasprotnika pogubo in smrt. Prav tako kakor borca v bojnih odredih pa lahko ogroža sovražnikovo letalstvo tudi prebivalstvo v zaledju, kjer prinaša njegovemu življenju in premoženju nešteti nevarnosti.

Zato skrbi vsaka moderna država že v mirnem času s primernimi ukrepi, da se prebivalstvo seznaní in oskrbi z vsem, kar mu je potrebno, da se v trenutku nevarnosti obvaruje pred pogubnimi posledicami sovražnega napada iz zraka.

Da se uredi vsa zaščita civilnega prebivalstva po enotnem načrtu, je bil z uredbo ministra za notranje posle z dne 21. IX. 1938., Pov. III. št. 1400 [»Službeni glasnik ministrstva za notranje posle« za mesec september (prav: oktober) 1938., št. 71/10 — »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 196/36 iz 1. 1939.] ustanovljen v ministrstvu za notranje posle poseben (šesti) odsek, čigar pristojnost določa § 1. omenjene uredbe, ki se glasi:

»Odsek za zaščito pred zračnimi napadi vodi in nadzoruje vse posle, nanašajoče se na pripravo in izvajanje zaščite pred zračnimi napadi, spadajoče med dolžnosti organov občnega upravnega oblastva; izdaja v tem pogledu potrebna navodila; organizira policijsko službo za potrebe zaščite pred zračnimi napadi in vodi to službo ob napadu; predpisuje nadrobnosti dela in postopka občnih upravnih in policijskih oblastev ob napadu; skrbi za zavarovanje in zaščito podrejenih uradov in naprav kakor tudi za priskrbovanje v ta namen potrebnih kreditov in sredstev; ukrepa vobče vse, česar treba, da se pripravi in organizira čim boljša in varnejša zaščita prebivalstva.

Nadrobnejše določbe o področju tega odseka predpiše minister za notranje posle z naredbo.

Pri izvrševanju svojih dolžnosti je odsek v tesni zvezi in sodelovanju z državnobrambnim inspektoratom, ki more radi hitrejšega in krajšega postopka in dajanja potrebnih strokovnih obvestil in nasvetov na zahtevo odseka dati temu na razpolago kakega svojega višjega častnika-strokovnjaka v zadevah zaščite prebivalstva pred zračnimi napadi.«

V zvezi s tem je bil z odredbo ministrstva za notranje posle z dne 29. III. 1939., Pov. III. št. 700 (»Službeni glasnik ministstva za notranje posle« z dne 15. IV. 1939., št. 30/44 — »Službeni list« št. 197/36 iz l. 1939.) ustanovljen pri vseh kralj. banskih upravah v sestavu upravnega oddelka poseben (četrti) odsek za zaščito pred zračnimi napadi, nakar je izdala kr. banska uprava dravske banovine pod I. št. 4668/1 z dne 3. V. 1939. (»Službeni list« št. 203/36 iz l. 1939.) odločbo, s katero se odseku za zaščito pred zračnimi napadi dodeljujejo vse zadeve, ki so navedene v zgoraj citiranem besedilu § 1. ministrske uredbe.

V to knjižico so prevzeti: uredba o zaščiti pred zračnimi napadi, navodilo za izvrševanje te uredbe in informativna razprava šefa odseka za zaščito pred zračnimi napadi pri kr. banski upravi dravske banovine g. banskega svetnika dr. Frana Ogrina o »organizaciji in pristojnosti organov po uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi«, vsi deli pravilnika k uredbi, t. j. I., II., III. in IV. del, pa izidejo v posebnih, ločenih snopičih zbirke »Zakoni in uredbe«.

Prireditelj

1.

Na podstavi točke 5. § 118. finančnega zakona za l. 1939./40. in po predlogu ministra za vojsko in mornarico predpisuje ministrski svet tole

uredbo o zaščiti pred zračnimi napadi.*

**Občna organizacija zaščite države in prebivalstva
pred zračnimi napadi.**

Člen 1.

Naloga občne obrambe pred zračnimi napadi je, da kar najpopolneje obrani in zaščiti prebivalstvo in ljudsko imovino pred učinkom vseh sovražnih napadalnih sredstev iz zraka.

Glede na sredstva, ki se uporabljajo, se deli obramba pred zračnimi napadi:

na teritorialno zračno obrambo kot aktivno obrambo, in

na zaščito prebivalstva in ljudske imovine pred zračnimi napadi kot pasivno obrambo.

* »Službene novine« z dne 15. aprila 1939., št. 84/XXIV/176. — »Službeni list« štev. 195/36 iz l. 1939. (Upoštevana je tudi dopolnitev t. 5. čl. 9. uredbe z dne 20. VII. 1939., M. s. št. 755, objavljena v Sl. nov. z dne 7. VIII. 1939., št. 177/LIX/460, oz. v Sl. listu št. 408/66 iz l. 1939.)

Teritorialno zračno obrambo sestavljajo: štab teritorialne zračne obrambe s svojimi edinicami protiletalskega topništva in strojníc, z reflektorskimi edinicami in prislušnimi aparati, z lovskim letalstvom, ki skrbi za obrambo važnih središč, z opazovalniško mrežo, z baloni in sredstvi za zvezo in obveščanje.

Zaščito prebivalstva in ljudske imovine pred zračnimi napadi sestavljajo vsa pasivna sredstva, ki se uporabljajo za njuno zaščito.

Pri obrambi države pred zračnimi napadi sodelujejo tudi celotno letalstvo operativne vojske in vsa druga njena obrambna sredstva.

Člen 2.

Po sredstvih, katera uporablja, sestoji zaščita pred zračnimi napadi:

iz organizacije kemijske, zdravstvene in tehnične službe s posebnimi vrstami teh služb po njih znanstveni in stvarni delitvi za namene zaščite pred zračnimi napadi;

iz organizacije drugih pomožnih služb: propagande, šol, tečajev in vaj;

iz izseljevanja prebivalstva in vsega ostalega, kar zavaruje državo in prebivalstvo pred zračnimi napadi.

Organizacija službe zaščite pred zračnimi napadi mora biti v najožji zvezi z organizacijo službe aktivne zračne obrambe, zlasti z organizacijo opazovalne, zvezne in obveščevalne službe.

Člen 3.

Po določbah členov 6., 7. in 8. zakona o državni obrambi in na podstavi zakonskega pooblastila po točki 5. § 118. finančnega zakona za l. 1939./40. skrbi za celotno organizacijo zaščite države in prebivalstva pred zračnimi napadi pod vodstvom ministra za vojsko in mornarico državnoobrambni inspektorat (»Inspekcija zemaljske odbrane«) kot vrhovna naprava tudi za te posle.

Člen 4.

Posle za pripravljanje in izvajanje aktivne obrambe prebivalstva in države pred zračnimi napadi opravljajo pristojna vojaška oblastva, v Beogradu pa poveljništvo Beograda. Pripravljalna dela za zaščito države in prebivalstva pred zračnimi napadi opravljajo banske uprave ob podpori vojaških oblastev, v Beogradu pa uprava mesta Beograda.

Organizacijo aktivne zračne obrambe vodijo poveljniki teritorialne zračne obrambe.

Člen 5.

V krajih, kjer so poveljniki zračne obrambe, so le-ti nadrejeni tudi krajevnim organizacijam zaščite prebivalstva v pogledu naznanjanja nevarnosti grozečega zračnega napada. V krajih, kjer so poveljniki mesta, ki so po činu ali stopnji višji od poveljnika zračne obrambe, so poveljniki mesta kot predsedniki krajevnih odborov nadrejeni tudi poveljniku zračne obrambe in je takó poveljstvo nad aktivno obrambo in nad pričetkom delovanja zaščite v kraju v eni roki.

Člen 6.*

Radi enotnega dela pri obrambi in zaščiti države pred zračnimi napadi so v krajih, kjer so vojaške edi-

* Na vprašanje, ali se nanaša določba člena 6. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi tudi na take starešine vojaških edinic, kakršni so n. pr. štabi graničarskih čet, ki v kraju svojih sedežev nimajo »poveljstva mesta«, je dal minister za vojsko in mornarico na predlog državnobrambnega inspektorja tole pojasnilo z dne 23. VIII. 1939., Đ št. 18.910 (Sl. novine z dne 26. VIII. 1939., št. 194A/LXVIII/517 — Sl. list št. 439/71 iz 1. 1939.):

»Na take starešine se ne nanaša določba člena 6. te uredbe, marveč je treba na te kraje uporabljati določbo člena 7. te uredbe, po kateri so v takih krajih starešine civilnih oblastev predsedniki krajevnih odborov.«

nice, poveljniki mesta hkrati predsedniki krajevnih odborov za zaščito pred zračnimi napadi. Vendar spadata tudi v teh krajih organizacija in opravljanje poslov za zaščito pred zračnimi napadi poglavitno v področje in pristojnost civilnih oblastev in naprav, aktivna obramba in poveljevanje vobče pa v področje vojaških oblastev.

Vsi predsedniki krajevnih odborov imajo svoje pomočnike, ki jih nadomeščajo. To so predsedniki ali podpredsedniki mestnih občin oziroma občin po banovi odločbi, v Beogradu pa upravnik mesta Beograda.

Člen 7.

V krajih, kjer ni vojaških edinic, so predsedniki krajevnih odborov starešine civilnih oblastev ali posameznih samostojnih uradov, naprav, društev ali zasebnih podjetij; organizacijo in pripravljalna dela za zaščito pred zračnimi napadi vodijo določeni starešine krajevnih oblastev oziroma starešine ali lastniki za vsako posamezno podjetje posebej, vendar pod nadzorstvom krajevnih odborov.

Ti starešine vodijo tudi zaščito ob zračnem napadu.

Pristojnost za delo pri zaščiti pred zračnimi napadi.

Člen 8.

A. Delo v ministrstvih.

1. Za svojo zaščito in zaščito svojih podrejenih naprav na vsem državnem ozemlju skrbijo tudi vsa ostala ministrstva, vsako za svoje področje. Prizadevajo si, da se vse njihove podrejene naprave čim bolj pripravijo za zaščito pred zračnimi napadi in jim dajejo na razpolago potrebna gmotna sredstva ustrezno krajevnim razmeram, kjer so te njih naprave.

2. Starešine posameznih naprav predlagajo svojim ministrstvom ukrepe, ki jih je treba izvesti, in sredstva, ki se jim morajo dati na razpolago radi zaščite

njih naprav in uradov pred zračnimi napadi, v smislu sklepov krajevnih odborov.

3. Starešine uradov in naprav iz vseh panog državne uprave morajo v vseh krajih obvezno prisostvovati sejam krajevnega odbora za zaščito pred zračnimi napadi. V soglasju z občnimi ukrepi, ki so določeni v kakem kraju, pošiljajo starešine predloge svojemu ministrstvu, ki odobri izdelani načrt in projekt zaščite pred zračnimi napadi in s proračunom določi in zagotovi gmotna sredstva za njihovo izvedbo.

4. Naprave, ki so neposredno podrejene banski upravi, prejemajo naredbe in navodila od teh uprav in predlagajo njim svoje načrte, poročila in predloge kakor tudi zaprosila za potrebna gmotna sredstva.

5. Samostojne naprave in podjetja predlagajo tudi načrte krajevnim odborom; vendar morajo same skrbeti za gmotna sredstva, potrebna za izvajanje teh načrtov.

6. Po posebnih poročilih in načrtih podrejenih uradov in naprav mora vsako ministrstvo v svojem področju izdelati tudi svoj občni načrt zaščite pred zračnimi napadi za vse državno ozemlje, ki mora vsebovati tudi dela za zavarovanje ministristva samega.

7. Načrti se vsako leto pregledajo in dopolnijo, po potrebi pa tudi spremenijo. Pri tej priliki se vzamejo v pretres tudi tale vprašanja: o skupni vsoti, potrebni za ostvaritev celotnega načrta; v katerem času približno se mora to ostvariti in kolikšno vsoto je treba določiti v naslednjem letnem proračunu.

8. Pri tej priliki se določi tudi, kolikšno vsoto denarja je treba določiti v proračunu za bodoče leto kot podporo posameznim banovinam in krajevnim odborom, kjer so take razmere, da sredstva banovinskih in krajevnih odborov iz banovinskih in občinskih proračunov ne zadostujejo za vse potrebe zaščite pred zračnimi napadi.

9. Podatke za ocenjanje kreditov za podporo banovinam in krajevnim odborom morajo vsako leto v obliki seznamov predložiti banske uprave oziroma mestno poglavarstvo mesta Beograda in uprava mesta Beograda,

in sicer za potrebe iz pristojnosti: ministrstva za gradbe za gradnjo zaklonišč, ministrstva za notranje posle za potrebe varnostne službe, ministrstva za telesno vzgojo ljudstva za gasilstvo, ministrstva za trgovino in industrijo za potrebščine in službe v industrijskih podjetjih, ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje za podporo v zdravstvenih potrebah in ministrstva za gozdove in rudnike, ministrstva za kmetijstvo in ministrstva za gradbe za maskiranje in druge morebitne zaščitne ukrepe.

Tem ministrstvom je treba predlagati po členih 19. in 21. te uredbe v obliki seznamov:

a) za katera dela in kolikšna vsota denarja skupaj je potrebna in

b) katera vsota je krajevnemu odboru na razpolago od občine in koliko od banovine.

Člen 9.

B. Osrednji odbor.

1. Posle iz področja vseh ministrstev opravlja osrednji odbor pri državnobrambnem inspektoratu, sestavljen iz članov-predstavnikov vseh ministrstev, pod predsedstvom pomočnika državnobrambnega inspektorja, ko se je poprej seznanil z delom krajevnega odbora v Beogradu in dobil vse načrte iz banovin in od podrejenih iz resorov vseh ministrstev po členih 8., 13., 19. in 21. te uredbe.

2. Ta odbor mora reševati naslednje zadeve:

a) ali naj se, kdaj, kako in kam evakuirajo ministrstva ob nevarnosti zračnih napadov;

b) o ukrepih, ki so potrebni za opravo evakuacije glede: osebja in stvari, ki naj se evakuirajo; sredstev za evakuacijo; prostorov, ki naj se pri evakuaciji zasedejo in v katerih bo delo vseh ministrstev vobče in vsakega posebej zavarovano; novih telefonskih in ostalih zvez v novi razmestitvi kakor tudi zveze s starimi prostori;

c) o ukrepih za zaščito pred zračnimi napadi bodisi skupnega bodisi osebnega značaja v gradbeno-tehničnem, zdravstvenem in kemijskem pogledu, t. j. kar se tiče varnosti in prve pomoči kakor tudi preiskovanja in uničevanja bojnih strupov, in sicer za osebe in stvari, ki ostanejo v dotedanjih zgradbah in lokalih, kakor tudi v novih prostorih;

č) o policijskih ukrepih za vzdrževanje občne varnosti, in

d) o vsem drugem, kar se spozna za primerno in potrebno za nadaljnje delo v ministrstvih.

3. Ta odbor mora izdelati občni načrt za vsa ministrstva in pregledati in odobriti posamezne načrte za vsako ministrstvo posebej.

Poskrbeti se mora, da se posamezni načrti kakor tudi občni načrt čimprej popolnoma izvedejo.

4. Za pripravo izvedbe v mirnem času kakor tudi za izvršitev teh del, kadar bo to potrebno, določi vsako ministrstvo s proračunom potrebna sredstva, da bi se mogel načrt ostvariti.

5. Občni načrt ali projekt za vsa ministrstva in za predsedništvo ministrskega sveta hrani oseba, ki jo določi predsednik ministrskega sveta, posebne načrte pa hranijo pomočniki ministrov ali načelniki občnih oddelkov v ministrstvih ali šefi kabinetov posameznih ministrov kot listine trajne in strogo zaupne narave.

* Pri vsakem ministrstvu, kjer so posli močnejše razčlenjeni, se mora ustanoviti poseben oddelek ali odsek za mobilizacijske posle. Pri tem oddelku ali odseku hrani posle in spise, ki se nanašajo na mobilizacijo, načelnik tega oddelka oziroma šef odseka. Osebe, ki hranijo mobilizacijske elaborate, se brez velike potrebe ne smejo menjati.

6. Vsako leto se sestane odbor po točki 1. tega člena pod predsedstvom pomočnika državnobrambnega inspek-

* Drugi odstavek t. 5. je bil dodan s čl. 1. dopolnilne uredbe z dne 20. VII. 1939., M. s. št. 755 (Služb. nov. z dne 7. VIII. 1939., št. 177/LIX/460 — Sl. list št. 408/66 iz 1. 1939.).

torja, da pregleda načrte posameznih ministrstev, jih izenači, vnese morebitne spremembe in nadaljuje njih izdelavo, dokler ni popolnoma opravljena.

Pri tej priliki se ugotovi, kolikšno vsoto denarja je treba določiti v proračunu za bodoče leto v vsakem ministrstvu za izvršitev del za zaščito pred zračnimi napadi pri posameznih ministrstvih kakor tudi pri vseh njihovih podrejenih napravah v državi.

7. Če se minister menja, morajo osebe, ki hranijo načrte oziroma projekte o delu za zaščito pred zračnimi napadi, v najkrajšem času seznaniti s temi svojega novega ministra. Če se menjajo osebe, ki imajo načrte na skrbi, morajo izročiti načrte po seznamu novoodrejeni osebi.

C. Banovinski odbor za zaščito pred zračnimi napadi.

Člen 10.

Naloga in sestava banovinskih odborov.

1. Za reševanje zadev, ki se tičejo zaščite pred zračnimi napadi, je v vsaki banovini poseben **banovinski odbor**. Odbor proučuje in obdeluje vsa vprašanja, ki spadajo v organizacijo in delo za zaščito ljudi, živali in imovine v banovini pred zračnimi napadi.

2. V sestav banovinskega odbora spada vsaj po ena oseba iz vsake važnejše vrste poslov, vsake naprave, urada ali podjetja, ki imajo pomen za državno obrambo ali se dajo z uspehom uporabiti za organizacijo zaščite pred zračnimi napadi.

3. Potemtakem mora biti banovinski odbor sestavljen približno takole:

ban kot predsednik;

pomočnik bana kot podpredsednik in še ena oseba kot tajnik, po potrebi pa še dva do trije uslužbenci zato, da načenjajo vse zadeve v zvezi s proučevanjem, organizacijo, izdelavo, izdajanjem odločb in izvrševanjem

zaščite prebivalstva in ozemlja banovine pred zračnimi napadi;

od vojaških oseb iz najvišjega štaba na sedežu banovine: pomočnik armijskega ali divizijskega poveljnika, kakor je pač na sedežu banske uprave armijski ali divizijski štab, inženirski in zdravstveni referent tega višjega štaba, en višji letalski častnik, kjer je, in en častnik protiletalskega topništva;

predstavniki naprav iz področja tehle ministrstev: za promet, za pošto, brzojav in telefon oziroma šef terenske sekcije, za trgovino in industrijo, za gradbe, za socialno politiko in ljudsko zdravje, za gozdove in rudnike, za kmetijstvo, za prosveto in za pravosodje;

upravniki policije;

predstavniki civilnega zdravstva, orožništva (po činu najvišji orožniški starešina na sedežu banske uprave), gasilskih organizacij;

po en predstavnik večjih naseljenih krajev v banovini (mestnih ali občinskih uprav) in v gospodarskem pogledu važnih krajev;

predstavniki važnejših industrijskih podjetij, gospodarskih zbornic in Rdečega križa;

tehnični strokovnjaki, kot: kemiki, zdravniki, lekararji, inženirji, tehnologi itd.

4. Vse te osebe se jemljejo predvsem iz kraja, kjer je sedež banske uprave, in to: načelniki oddelkov banske uprave, zunaj tega kraja pa po potrebi in po banovi izprevidnosti.

Člen 11.

Področje banovinskih odborov.

1. V pristojnost banovinskih odborov spadajo naslednje zadeve:

a) načelni študij in proučevanje vseh sodobnih vprašanj, ki se tičejo zaščite države in prebivalstva pred zračnimi napadi, in

b) posebno proučevanje splošnih in krajevnih razmer za organizacijo zaščite pred zračnimi napadi na

ozemlju banovine. Posebno pozornost morajo posvečati posameznim delom banovine, pomembnim zaradi naseljenosti, kulture, izpostavljenosti nasproti meji in drugih pogojev, ki lahko privabijo sovražno letalstvo. Proučevanje organizacije zaščite pred zračnimi napadi v posameznih krajih z ozirom na njihovo velikost in njih splošni pomen ali njihovo izpostavljenost zračnim napadom.

2. V tem smislu odločajo banovinski odbori:

a) o splošni sestavi — številčni in strokovni — vsakega večjega krajevnega odbora v banovini;

b) o razdelitvi krajevnih odborov na strokovne pododbore, podobno razdelitvi v banovini, kakor je to spodaj v členu 12. navedeno;

c) o organiziranju šol in vaj in o nadzorstvu nad njimi po krajevnih odborih. O sestavi programa za šole in tečaje in o izobraževanju instruktorjev za manjše kraje v banovini. O prirejanju predavanj in o drugih propagandnih sredstvih, ki imajo namen poučevati prebivalstvo o nevarnostih zračnih napadov. O opravljanju skupnih vaj z aktivnimi sredstvi sporazumno s teritorialnim armijskim oziroma divizijskim poveljništvom. Take skupne vaje morajo biti vsaj enkrat na leto, po možnosti tudi ponoči;

č) o zadevah stvarne priprave in sredstev vseh organov in organizacij, ki sodelujejo aktivno pri zaščiti pred zračnimi napadi, kakor tudi posameznikov, vse to po navodilih in predlogah, ki so predpisani s posebnim pravilnikom.

Člen 12.

Organizacija banovinskih odborov.

Za lažje opravljanje zgoraj navedenih poslov in dolžnosti je sestavljen banovinski odbor po strokovnosti posameznih oseb in po vrsti poslov, ki jih je treba opravljati, takole:

1. Izvršilni banovinski pododbor sestavljajo ban kot predsednik, pomočnik bana kot podpredsednik, po činu najvišja vojaška oseba iz točke 3. člena 10., tajnik in dve do tri osebe kot pomožno osebje, dalje predsednik in morebiti tudi potrebno število članov tistega strokovnega pododbora, iz čigar področja je treba kaj odločiti.

Izvršilni banovinski pododbor je dolžen poganjati delo celega banovinskega odbora in vseh krajevnih odborov v banovini. Pregleduje vse načrte ukrepov posameznih krajevnih odborov; sestavlja banovinski načrt in letni proračun za zaščito pred zračnimi napadi.

2. Tehnični pododbor banovinskega odbora.

V področje tega pododbora spadajo téle zadeve:

a) organizacija zvez in naznanjanje nevarnosti ob letalskih napadih. Te zadeve se morajo reševati sporazumno z vojaškimi oblastvi in organi, v katerih pristojnost spada organizacija opazovanja in javljanja nevarnosti iz zraka na vsem državnem ozemlju. V posameznih krajih se mora urediti naznanjanje nevarnosti z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Brez trdne zveze med vojaškimi in civilnimi organi se ti posli ne dajo uspešno opravljati;

b) organizacija gasilske službe, kateri je namen: določitev in razdelitev poslov med vse mirnodobne gasilske organizacije; njih popolnitev z osebjem in sodobnimi sredstvi; določitev vzajemne pomoči med bližnjimi kraji v banovini in pripravljanje vsega prebivalstva, da sodeluje pri gašenju požara, zlasti ob njegovem pričetku;

c) organizacija tehnično-gradbene službe glede gradnje vseh vrst zavetišč ali zaklonišč.

Načeloma morajo biti zavetišča v vseh krajih brez razlike, in sicer:

v obliki navadnih jarkov, kjer je mogoče stati, s pristreški ali brez njih. Taka zavetišča se zgrade tudi blizu najmanjših naselij, in sicer po možnosti v gozdu in na

vzvišenih mestih. Razen tega se zgrade tudi blizu večjih naselij na njih robu kakor tudi na odprtih prostorih v naseljih samih radi začasnega zavetja prebivalstvu iz okolice, dokler ne mine nevarnost;

dalje v obliki kavern, kleti ali podprtlíčij, preurejenih predvsem iz obstoječih podzemeljskih prostorov v vseh zgradbah, ki imajo take prostore, in ob gradnji novih zgradb z istočasno zgraditvijo potrebnih podzemeljskih prostorov nalašč za zaščito pred zračnimi napadi. V tem slednjem primeru je gradnja zavetišča obvezna skladno z ustreznimi predpisi;

in, končno, kot popolnoma ločena, posebna skupna zaklonišča za javne namene, z vso opremo, ki jo morajo imeti taka zaklonišča.

Trdnost in ureditev posameznih zaklonišč v zgradbah mora ustrezati velikosti in trdnosti zgradbe, v kateri so, in namenu, za katerega naj se uporabljajo. Vsekakor je kakršno že koli zaklonišče boljše od nobenega.

O tem, kako naj se grade zaklonišča, se izdajo posebna navodila v ustreznem delu pravilnika;

č) organizacija tehnične pomožne službe za reševanje zasutih in odpiranje prometa; za obnavljanje važnejših porušenih objektov in prostorov, ki so neobhodno potrebni za življenje ali za izvrševanje državne obrambe, kakršni so vodovodi, električne napeljave, ureditev kanalizacije, plinske naprave, mostovi, važne tovarne, ceste itd.;

d) končno spadata v pristojnost tega pododbora tudi študij in izvedba maskiranja važnih krajev in objektov. To se doseže: s pogozdovanjem, s prienačevanjem zemljišču, tako, da se gradbeni in arhitektonski objekti, zlasti državni, značilni za državno obrambo, ne grade po enem kopitu in tako, da bi se odražali od svoje okolice; potem z barvanjem s temnimi barvami, z zameglevanjem, pokrivanjem s temnim in črnim papirjem in z vsemi drugimi primernimi sredstvi in načini.

Ta pododbor sestavljajo: načelnik tehničnega oddelka banske uprave in toliko uslužbencev njegovega oddelka,

kolikor je potrebnih za opravljanje poslov, navedenih pod točkami a), b), c) in d), in tudi drugi strokovnjaki in specialisti raznih drugih državnih, upravnih in samoupravnih in zasebnih naprav, katerih sodelovanje je pri teh poslih potrebno.

Vplivna vloga tega pododbora je dajanje navodil krajevnim odborom in nadziranje, kako opravljajo vse te posle državne in zasebne naprave zunaj posameznih krajev, zlasti kjer se izvaja pogoždovanje in naseljevanje, se postavljajo industrijska in rudarska podjetja itd. Načrti za gradnjo vseh novih gradbenih naprav se ne smejo odobriti, če ni poskrbljeno po določbah IV. dela pravilnika tudi za potrebe zaščite pred zračnimi napadi.

3. Pododbor za zdravstveno in kemijsko službo.

Ta pododbor daje krajevnim odborom navodila in nadzira organiziranje zdravstvene službe in službe preiskovanja in uničevanja bojnih strupov.

Vse te tri vrste poslov se organizirajo po krajevnih odborih tudi pri samostojnih napravah in podjetjih. Kot izvršilni organi se ustanove pri vseh krajevnih odborih za te službe posebne edinice po določbah in v sestavi, predpisanih s posebnim pravilnikom.

Pododbor za zdravstveno in kemijsko službo mora nadzirati, da je sestava teh edinic vedno popolna in da je poučenost ljudstva na potrebni višini. V ta namen organizira predsednik pododbora tečaje ali predlaga prirejanje tečajev za izučitev inštruktorjev in starešinskega osebja; za opravljanje vaj tudi za vse drugo vpisano osebje, v mejah razpoložljivih kreditov; dalje za poučevanje vsega prebivalstva o opremi in ravnanju ob zračnih napadih.

Načelnik zdravstvenega oddelka banske uprave je predsednik tega pododbora. Člani pa so: zdravstveni referent armijskega ali divizijskega štaba na sedežu banske uprave; potrebno število inšpektorjev zdravstvenega oddelka banske uprave; zdravniki in lekarnarji iz

banovinske bolnišnice in higienskega zavoda, po potrebi tudi kemiki, zdravniki in lekarnarji drugih državnih, občinskih ali zasebnih zdravstvenih, kemijskih in lekarnarskih podjetij, ki imajo za te posle strokovne in spsobne osebe.

4. Pododbor za izselitev prebivalstva sestavljajo: načelnik občnega oddelka banske uprave in potrebno število uradnikov tega oddelka; iz drugih oddelkov banske uprave pa toliko in tisti, kolikor in ktere je mogoče za to delo uspešno uporabljati.

Ta pododbor urejuje in organizira izselitev prebivalstva, in sicer:

a) daleč od ogroženih krajev — tistega dela prebivalstva, ki ga je treba tako v lastnem kakor v javnem interesu odstraniti kot nepotrebno iz okolišev, zelo ogroženih od zračnih napadov, in če je to materialno mogoče.

Tukaj so upoštevni sledeči kraji: prestolnica; kraji na sedežih banskih uprav; določeni prostori ob meji in važna industrijska ter prometna središča, ki jih označi vrhovna državna uprava, t. j. označijo pristojna ministrstva (za notranje posle, za socialno politiko in ljudsko zdravje, za promet, za vojsko in mornarico in za kmetijstvo) kakor tudi vrhovna poveljništva ali poveljništva operativne vojske ob operacijah, če se ni izselitev že prej izvedla.

Osebe iz te skupine, ki imajo zadostna sredstva in možnost, da se same izselijo, morajo to storiti v najkrajšem času po objavi izselitve v oddaljene kraje, ki jih določi ministrstvo za notranje posle;

b) bliže ogroženim krajem, toda zunaj teh — tistega dela prebivalstva, ki se ne more izseliti brez podpore ali vzdrževanja. Ta del prebivalstva se mora izseliti v kraje, ki so bližji ogroženim krajem, v času, kakor se odredi.

Za nastanitev teh oseb so upoštevni tudi gradnja začasnih barak, napeljava vode in zbiranje hrane, kjer

se te osebe nastanijo. Nadrobnosti o tem predpiše I. del pravilnika;

c) ostane torej v ogroženem kraju na delu tisti del prebivalstva, ki je po službi ali življenju dolžen ali primoran ostati na delu, kakršen so:

uradniki in ostali uslužbenci državnih in samoupravnih naprav, ki poslujejo dalje;

uradniki, uslužbenci in delavstvo vseh organizacij, ki so določene, da opravljajo razne službe in dolžnosti za zaščito tistega kraja pred zračnimi napadi;

osebe in zasebne organizacije splošnega in humanitarnega značaja, ki skrbijo za preskrbo, nego, vzdrževanje in zdravljenje prebivalstva, ki ostane v ogroženih krajih; in končno

vse osebe, za katere so zagotovljena dovolj varna zaklonišča ali ki stanujejo v takih delih naselja, ki po svoji legi in pomenu niso posebno izpostavljeni zračnim napadom.

Ob grozečem zračnem napadu uporabi to prebivalstvo deloma zaklonišča v samem kraju, deloma pa odide v neposredno okolico ali na rob kraja, dokler ne mine nevarnost za napad.

Pododbor za izseljevanje skrbi za potrebna sredstva, da se izseljeno prebivalstvo nastani in preskrbi z živili in ostalimi potrebščinami (zdravstvena sredstva idr.).

Pododbor za izseljevanje proučuje vse te ukrepe v nadrobnosti in jih izdela še v mirnem času;

č) za reševanje tega vprašanja predložijo vse banske uprave in uprava mesta Beograda vsako leto ministrstvu za notranje posle podatke, iz katerih bodi razvidno:

iz katerih krajev in približno koliko prebivalcev se izseli, in to:

koliko jih more samih skrbeti zase,
koliko jih bo treba delno podpirati, in
za koliko bo treba popolnoma skrbeti;

v katerih krajih — kopališčih, letoviščih, manjših naseljih in vaseh — in koliko prebivalcev je mogoče

nastaniti, in sicer predvsem v javnih zgradbah, nato pa tudi v zasebnih hišah in za koliko prebivalcev bi se morala zgraditi posebna stanovanja v barakah.

Glede na neenakomerno razporeditev velikih naselij, ki so izpostavljena zračnim napadom, porazdeli ministristvo za notranje posle vse te projekte po stvarnih razmerah in določi, kateri teh krajev ostanejo na razpolago banovinam, v katerih so, in kateri od njih se dodelijo drugim banovinam oziroma upravi mesta Beograda.

5. Pododbor za propagando.

Ta pododbor sestavljajo: načelnik prosvetnega oddelka banske uprave kot predsednik, člani pa so osebe, ki delujejo v prosveti, znanosti in tisku tako v kraju, kjer je sedež banske uprave, kakor tudi v drugih krajih banovine in ki imajo v katerem koli pogledu kaj stikov s temi zadevami.

Ta pododbor ima dolžnost, poučevati prebivalstvo po vsej banovini o letalstvu, bojnih strupih in sredstvih za bombardiranje in zažiganje kakor tudi o morebitnih drugih bojnih sredstvih, ki se dajo uporabljati za napade na notranje državno ozemlje.

Pododbor doseza to s prirejanjem predavanj, tečajev in raznih drugih prireditev po šolah, tovarnah, delavnicah in bolnišnicah, s filmi, tiskom in posebnimi izdajami: knjigami, letaki, objavami, navodili itd.

Končno mora biti ta pododbor zlasti delaven z vzpodbujanjem krajevnih odborov za delovanje v zgoraj navedenem smislu.

Člen 13.

1. Banovinski odbor sme biti razdeljen tudi na več strokovnih pododborov nego je zgoraj navedeno, če bi bilo to koristneje za uspešno opravljanje poslov. Število pododborov se pa sme tudi znižati in se smeta združiti po dva pododbora ali več v enega, če je ozemlje banovine manj naseljeno ali industrijsko manj razvito in zračnim napadom razmeroma manj izpostavljeno. V glavnem pa

se morajo razdeliti vsi posli, ki se nanašajo na zaščito pred zračnimi napadi, po njih strokovnem značaju, posebnosti in obsežnosti. Vsak pododbor se sme radi uspešnejše oprave poslov začasno deliti po potrebi tudi v komisije (sekcije).

2. Po zgoraj opisani približni sestavi in področju banovinskih odborov in pododborov mora načeloma vsak od njih biti sestavljen iz znatnega potrebnega števila oseb zaradi zapletenosti, izrazitega strokovnega značaja in posebnosti poslov, ki jih morajo pododbori opravljati. Po tem tudi sestavlja ban banovinski odbor, predsedniki pododborov pa predlagajo sestavo pododborov, ki jo ban odobri.

3. Radi močnejšega in koristnejšega vplivanja na krajevni odbor na sedežu banske uprave se sme prideliti iz banovinskega odbora po en član krajevnim odborom ali kateremu pododboru istega krajevnega odbora, tako da je tudi njihov član, za kar so najbolj primerni inspektorji ali svetniki posameznih oddelkov banske uprave.

4. Ko se dovrši tudi organizacija krajevnih odborov, njihovih pododborov in njihovih izvršilnih organov, kakršni so: ekipe, patrolje, postaje ali neodvisni vodilni in izvršilni organi v samostojnih in državnih podjetjih, tovarnah itd., izdelajo strokovni pododbori banovinskih odborov načrt za organizacijo, formacijsko sestavo, prekrbo s stvarnimi potrebščinami in področje vseh organizacij, določenih za zaščito pred zračnimi napadi v vsej banovini.

Na podstavi teh posebnih načrtov odloči izvršilni banovinski odbor, potem ko jih je odobril tudi izvršilni banovinski odbor, kaj naj se od vsega, kar je določenega v načrtih banovinskih pododborov, sprejme v banovinski načrt za zaščito vse banovine pred zračnimi napadi, in določi proračun za izvedbo tega načrta.

Tako sestavljeni načrt podpiše ban in predloži po en primerek ministrstvu za notranje posle in državnoobrambnemu inspektoratu v pregled in odobritev.

Ta načrt je strogo zaupnega značaja in ga kot takega hrani pomočnik bana radi postopne izvedbe kakor tudi za uporabo, kadar bo to potrebno.

5. Občni načrt za zaščito banovine pred zračnimi napadi se sme vsekdar, če je to potrebno, spremeniti in dopolniti. Načeloma pa se ta načrt spreminja in dopolnjuje enkrat na leto meseca maja, in sicer glede organizacije in formacijske sestave podrejenih oddelkov ali glede stvarne preskrbe posameznih oddelkov zaščite. O teh spremembah odloča predsednik banovinskega odbora z izvršilnim in pristojnimi strokovnimi pododbori, če ni zadeva tako važna, da je treba zaslišati mnenje še kakega drugega pododbora ali strokovnjaka.

6. Pri tej priliki se reši tudi vprašanje denarnih sredstev, ki jih je treba določiti v banovinskem proračunu bodočega leta za potrebščine banovinskega odbora kakor tudi za podporo tistim krajevnim odborom ali napravam, katerih zaščita je neogibno potrebna, a terja velike stvarne izdatke, po čl. 19. in 21. te uredbe.

Č. Odbor za zaščito mesta Beograda (z Zemunom in Pančevim) pred zračnimi napadi.

Člen 14.

Sestava odbora za zaščito mesta Beograda (z Zemunom in Pančevim) pred zračnimi napadi.

1. Priprave in izvajanje zaščite pred zračnimi napadi v Beogradu vodi poseben odbor za zaščito mesta Beograda pred zračnimi napadi (»Odbor za zaščito od vazdušnih napada grada Beograda«), ki mu načeljuje poveljnik Beograda kot predsednik; upravnik mesta Beograda in predsednik mestnega poglavarstva mesta Beograda pa sta podpredsednika.

2. Pomembne in velike naprave, kakršne so: ministrstva, mestno poglavarstvo mesta Beograda, uprava mesta Beograda, univerza, Hipotekarna banka, Narodna

banka, Poštna hranilnica, razredna loterija, in vse druge pomembne in velike državne in zasebne naprave morajo biti zastopane v odboru mesta Beograda, in sicer po več svojih članih, kakor pač terja važnost in obsežnost vprašanj, ki se morajo glede teh naprav obravnavati in rešiti.

3. Po kolikih članih morata biti kak urad ali kaka naprava zastopana in kateri uslužbenci naj stopijo iz vsakega urada ali naprave v sestav odbora za zaščito mesta Beograda pred zračnimi napadi, odloči starešina vsake naprave in obvesti o tem poveljnika Beograda. Poveljnik Beograda pa skrbi za to, da so zastopane v odboru vse pomembne naprave in organizacije iz njegovega območja.

4. Že določeni odborovi člani se brez posebnih razlogov ne morejo menjati; vsak določeni član pa ima svojega namestnika.

5. V odbor za zaščito mesta Beograda (z Zemunom in Pančevim) imenujejo člane:

predsedništvo vlade in vsa ministrstva,

državnobrambni inspektorat z državnobrambnim institutom,

mestno poglavarstvo mesta Beograda s posebnimi predstavniki za Zemun in Pančevo in s predstavniki za zdravstveno službo, gradbene posle, gasilsko službo in socialno skrbstvo,

uprava mesta Beograda,

ravnateljstvo pošte in brzojava,

ravnateljstvo državnih železnic,

ravnateljstvo rečne plovbe,

univerza s tehnično in medicinsko fakulteto,

poveljništvo dunavske divizijske oblasti,

poveljništvo orožništva,

ravnateljstvo cestne železnice in razsvetljave,

uprava vodovoda,

Narodna odbrana,

Rdeči križ,

Kemijsko društvo,

inženirska zbornica z Društvom inženirjev in arhitektov,

zdravniška zbornica,

lekarnarska zbornica,

industrijska zbornica,

obrtna zbornica,

delavska zbornica,

vsa večja industrijska podjetja,

Zveza poljedelskih zadrug,

Društvo hišnih lastnikov,

Narodna banka,

Hipotekarna banka,

Poštna hranilnica,

Agrarna banka,

razredna loterija,

vse važnejše organizacije in društva znanstvenega, gospodarskega, finančnega, socialnega, domoljubnega in humanitarnega značaja,

Osrednja uprava aerokluba,

Uprava Sokola,

Uprava skavtov,

Uprava avtokluba,

Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije in

vse ostale pomembnejše industrije, tudi zasebne, ki morajo biti zaradi svoje obsežnosti, samostojnosti ali stroke kar najbolje poučene o pripravah za zaščito pred zračnimi napadi.

6. Tako sestavljeni odbor se deli na pododbore, našete v členu 16. te uredbe.

Člen 15.

Delitev odbora za zaščito mesta Beograda (z Zemunom in Pančevim) pred zračnimi napadi.

Odbor za zaščito pred zračnimi napadi v Beogradu je razdeljen na tri ločene vrste poslov, in sicer:

za notranje posle v področju vsakega ministrstva posebej;

za notranje posle v mejah posameznih velikih organizacij, naprav ali podjetij, samostojnih in državnih, kakor tudi vseh velikih zgradb, in

za občne ali javne posle v mejah okoliša mestne občine.

Člen 16.

Organizacija in delovanje odbora za mesto Beograd (z Zemunom in Pančevim).

V območju mestnega poglavarstva v Beogradu (z Zemunom in Pančevim) opravljajo občne ali javne posle za zaščito pred zračnimi napadi državna in samoupravna telesa, oziroma naprave, v katerih pristojnost spada opravljanje tudi drugih občnih ali javnih poslov.

V ta namen se morajo posli razdeliti med te naprave na podoben način, kakor so razdeljeni po pododborih med člane banovinskih odborov, le da se morajo posamezni pododbori odbora sestaviti izmed večjega števila uradov ali naprav po njihovi pristojnosti ali stroki, kot velja to po členu 12. te uredbe za pododbore banovinskega odbora.

Posamezni člani odbora za mesto Beograd morajo biti člani le v po enem pododboru.

Pododbori mesta Beograda se v prednjem smislu sestavljajo iz poveljništva Beograda, poglavarstva mesta Beograda, uprave mesta Beograda in Osrednjega higienškega zavoda, in to:

1. Izvršilni pododbor mesta Beograda (z Zemunom in Pančevim).

Ta pododbor sestavljajo: poveljnik Beograda kot predsednik, upravnik mesta Beograda in predsednik mestnega poglavarstva mesta Beograda kot podpredsednika in osebje iz štaba poveljništva Beograda, uprave in poglavarstva mesta Beograda, potrebno za opravljanje vseh poslov izvršilnega odbora; dalje predsedniki in člani tistih pododborov, iz katerih področja se vprašanja obravnavajo, in posamezni potrebni strokovni člani iz ce-

lotnega krajevnega odbora ali tudi izven njega, po izprevidnosti predsednika krajevnega odbora.

Izvršilni pododbor ureja vsa vprašanja glede pravnega delovanja drugih pododborov in pregleduje izdelavo in izvajanje načrtov vseh pododborov; spravlja njihovo delo v sklad; skrbi in vpliva, da se zagotovijo gmotna sredstva za izvedbo posameznih poslov; pošilja o tem predstavke poglavarstvu mesta Beograda, upravi mesta Beograda, državnobrambnemu inspektoratu in pristojnim ministrstvom in ima v razvidu vse dovršene posle kakor tudi vrstni red za opravo še nedovršenih poslov.

2. Pododbor za organizacijo naznanjanja nevarnosti in vzdrževanja zveze mesta Beograda z Zemunom in Pančevim.

Ta pododbor sestavljajo: predstavnik uprave mesta Beograda kot predsednik in predstavniki vseh državnih in samoupravnih podjetij, ki že uporabljajo signalne znake, bodisi stalne ali premakljive katere koli vrste, kakor tudi strokovnjaki — inženirji, tehniki in elektrotehniki — za vprašanja signaliziranja in zveze.

V področje tega pododbora spada: izdelava skupnega načrta za naznanjanje nevarnosti in vzdrževanje zveze med vsemi oddelki, ki naj služijo za naznanjanje nevarnosti; skrb za popravljanje in dopolnitev sredstev za alarmiranje in za zvezo, ki so sedaj na razpolago, in podajanje predlogov za preureditev in dopolnitev z novimi sredstvi, vse to v namenu, da se naznanjanje nevarnosti popolnoma zagotovi.

Predlogi o tem kakor tudi spremembe v načrtu poda ta pododbor poveljniku mesta Beograda vsako leto v mesecu maju, v nujnih in važnih primerih pa kadar koli. Po tem odloči poveljnik Beograda o spremembah v načrtu glede naznanjanja nevarnosti in vzdrževanja zveze in odredi nadaljnje ukrepe.

Ta načrt se izvaja od trenutka, ko se prejme od poveljništva Beograda obvestilo, da preti nevarnost, in sicer ob vajah deloma ali v celoti, če gre zares pa vedno v celoti.

3. Pododbor za izselitev prebivalstva rešuje vprašanja glede izselitve (evakuacije) prebivalstva radi njegove zaščite pred zračnimi napadi. Ta pododbor sestoji iz naslednjega števila odborovih članov in predstavnikov:

uprave mesta Beograda,
 mestnega poglavarstva mesta Beograda,
 poveljništva orožništva,
 ministrstva za notranje posle,
 ministrstva za promet,
 ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje,
 ministrstva za kmetijstvo,
 ministrstva za gozdove in rudnike,

drugih naprav in organizacij, ki morejo ob izseljevanju po svoji namembi pri tem sodelovati, kot društvo Rdečega križa in druga humanitarna društva.

Pomočnik upravnika mesta Beograda je predsednik tega pododbora, član mestnega poglavarstva mesta Beograda pa podpredsednik. Ta dva opravljata tudi vse upravne posle radi priprave evakuacijskega načrta z osebjem, ki jima ga dajeta na razpolago mestno poglavarstvo in uprava mesta Beograda.

V področje tega pododbora spada:

a) določanje tistih mestnih delov, iz katerih se ni treba izseliti, t. j. krajev mesta, kjer sta zazidava in naseljenost redkejša in kjer je tudi dovolj praznih prostorov za napravo navadnih in pokritih ali v parkih in gozdu maskiranih zaklonišč in rovov;

b) zbiranje podatkov o prebivalstvu, ki se more samo izseliti in preskrbeti za vse svoje potrebe, kakor tudi o tistem delu prebivalstva, ki naj se in se mora izseliti iz najbolj izpostavljenih mestnih delov in ki nima po izselitvi zadostnih ali nikakršnih sredstev za nadaljnji obstanek. To stanje se mora kar najtočneje ugotoviti;

c) voditev razvidnosti in skrb, kolikor je to potrebno, za tisti del prebivalstva, ki je deloma potreben

podpore, kakor tudi za tistega, kateremu je treba preživljanje popolnoma zagotoviti;

č) zbiranje podatkov in voditev razvidnosti o krajih in stanovanjskih razmerah v okolici Beograda, v zemunskem, pančevskem in vračarskem šrezu; kje in v koliko je treba izvesti izselitev z ozirom na prometne pogoje in na število in velikost hotelov, sanatorijev, gostiln, krčem, šolskih in drugih javnih poslopij in koliko izseljenega prebivalstva se more kje nastaniti;

d) načrt in proračun za gradnjo začasnih zaklonišč ali barak z najnujnejšimi potrebščinami, kakor n. pr. z vodo, razsvetljavo itd., za tisti del prebivalstva, za katerega bi ne bilo prostora za nastanitev v javnih poslopijih v krajih pod č);

e) načrt in pregled za preskrbo celotnega izseljenega prebivalstva z vsemi potrebščinami kakor tudi proračun za določno nastanitev tistega dela prebivalstva, za katerega mora skrbeti država.

O vsem zgoraj v točkah a) do e) navedenem morajo poveljništvo Beograda kakor tudi banovine predložiti poročilo skladno s točko 4. č) člena 12. te uredbe.

Skladno z današnjimi razmerami se pušča temu pododboru široka iniciativa. Da se ne bi ustvarjala zmeda, je treba dati izseljevanju značaj po stvarnem stanju, kakor se v potrebi pokaže. V tem pogledu daje predhodna obvestila in uveljavlja svoj vpliv pododbor za propagando, naveden pod 9. tega člena. Pododbor za izseljevanje mora biti pripravljen na vsak slučaj, tako da se znajde ob najpočasnejših in najspontanejših kakor tudi ob naglih izselitvah. V načrtu tega pododbora morajo biti določene vse nadrobnosti za vsak možni primer.

Nadrobnosti o tem predpiše I. del pravilnika.

4. Pododbor za zdravstveno službo obravnava vsa vprašanja, ki se nanašajo na sanitetno in zdravstveno ureditev Beograda za vojne radi zdravljenja po sovražnih bombah in bojnih strupih iz zraka ranjenih ali zastrupljenih kakor tudi obolelih oseb; prav tako tudi radi zatiranja nalezljivih bolezni. Ta pododbor sestavljajo

člani vseh zdravstvenih naprav in organizacij v Beogradu, in sicer:

zdravstveni šef mestnega poglavarstva mesta Beograda kot predsednik,

odposlanec zdravstvene službe uprave mesta Beograda,

odposlanec Centralnega higienskega zavoda,

odposlanec Rdečega križa in

odposlanec ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje.

Mesto se mora radi zdravstvene ureditve načeloma razdeliti v okraje in v teh urediti postaje za prvo pomoč. Razen tega se mora sestaviti potrebno število patrolj za vse ostale vrste poslov ob sovražnem zračnem napadu. Radi prihranka in da se ta organizacija kar najhitreje in najlaže izvede, jo je treba izvesti na podstavi že obstoječe redne ali normalne sanitetne in zdravstvene ureditve v mestu.

Opravljanje upravnih poslov pododbora za zdravstveno službo spada v pristojnost zdravstvenega oddelka mestnega poglavarstva mesta beograjskega pod predsedstvom zdravstvenega šefa, ki je tudi predsednik krajevnega pododbora za ureditev zdravstvene službe v mestu za vojne.

Predsednik pododbora za zdravstveno službo sestavi načrt za zdravstveno ureditev po vsem mestu; sestavlja vse edinice po načrtu za zdravstveno ureditev; sestavlja navodila za delo vsake ustanovljene edinice; podaja predloge in predlaga proračune za nabavo materialne opreme in jo nabavlja po odobrenih kreditih; ustanavlja končno tečaje za izučevanje osebja v zdravstvenih edinicah. Predsednik pododbora opravlja vse te posle v soglasju z vsemi člani pododbora.

Nadrobnejša organizacija te službe, sestava postaj za prvo pomoč in zdravstvenih patrolj kakor tudi pregled njih opreme se predpišejo s III. delom pravilnika.

5. Pododbor za odkrivanje in preiskovanje bojnih strupov (detekcijo) sestavljajo

v glavnem strokovnjaki: kemiki, zdravniki, lekarnarji kakor tudi predstavniki humanitarnih društev iz krajevnega odbora. Dolžnost tega pododbora je, da:

a) izdela načrt za organizacijo službe za iskanje in ugotavljanje bojnih strupov,

b) ostvari ustanovljene postaje in osnovne edinice in patrolje za opravljanje te službe,

c) skrbi za njihovo materialno opremo, in

č) skrbi za izučevanje vsega vpisanega osebja za izvrševanje njemu poverjenih dolžnosti.

Temu pododboru načeluje ravnatelj Centralnega higienskega zavoda, ki opravlja z osebjem svojega zavoda sporazumno s člani pododbora tudi vse upravne in izvršilne posle pododbora. V ta namen sestavlja in hrani predsednik pododbora za odkrivanje in preiskovanje bojnih strupov sezname osebja vseh detektorskih postaj po mestnih okrajih in z isto razdelitvijo mesta, kot za zdravstveno ureditev; izdela navodilo za njihovo poslovanje; sestavlja proračune, podaja predloge, ureja nabave materialne opreme in organizira tečaje za izučevanje osebja v njegovi službi. Opravljanje te službe, formacijsko sestavo in pregled potrebne opreme za patrolje predpiše II. del pravilnika.

Da se prostor za zaklonišča kar najbolj izkoristi, morajo biti patrolje za odkrivanje bojnih strupov po možnosti nastanjene z zdravstvenimi patroljami skupaj; s tem se doseže hkrati tudi vzajemno delovanje, kakršno bodi med obema vrstama organov.

6. Pododbor za uničevanje bojnih strupov in bakterij (čiščenje) sestavljajo, kakor pododbor pod 5., strokovnjaki kemiki, zdravniki, lekarnarji in predstavniki kulturnih in humanitarnih društev, ki morajo dati na razpolago osebje in ga opremiti za opravljanje njegovih poslov.

Zdravstveni šef uprave mesta Beograda je predsednik tega pododbora; s svojim osebjem opravlja tudi vse upravne posle iz področja tega pododbora in izdela v soglasju s člani pododbora načrt o organizaciji dela;

sestavlja patrolje, izdeluje preglede in proračune za dopolnitev z materialno opremo, ureja njeno naročevanje oziroma nabavljanje in hrambo in organizira tečaje za izučevanje osebja, vpisanega v sezname patrolj za uničevanje bojnih strupov.

Uničevanje bojnih strupov vrše posamezne patrolje. Po razmerah, t. j. po velikosti in jakosti zastrupljenosti kakega kraja se sme zbrati na enem mestu tudi odred nekoliko patrolj; po potrebi se smejo uporabljati tam tudi drugi delavski odredi kakor tudi gasilske edinice, ki morajo biti pripravljene tudi za to vrsto poslov, zlasti za uničevanje iperita.

Patrulje za uničevanje bojnih strupov se sestavljajo po mestnih okrajih prav tako kot zdravstvene patrolje in patrolje za preiskovanje bojnih strupov. Skrbeti je treba, da se tudi okraji zlagajo in da se po možnosti nastanijo vse tri vrste patrolj v skupnih zakloniščih, da se s tem prihranijo izdatki za gradnjo zaklonišč in pa radi skladnosti njihovega dela.

Z ozirom na podobnost poslov kakor tudi na organizacijo in način dela pri vseh treh pododborih, navedenih pod 4., 5. in 6., t. j. pri zdravstvenem, pri pododboru za preiskovanje in pri pododboru za uničevanje bojnih strupov in bakterij, morajo ti pododbori imeti občasno skupne seje in reševati vse skupne zadeve, ki se nanašajo na organizacijo, raspored in način dela vseh oddelkov, tako da je v vsem njihovem delu zveza in skladnost. Po doseženem sporazumu so predsedniki teh pododborov dolžni dati predsedniku pododbora za tehnično-stavbeno službo podatke za gradnjo zaklonišč za edinice zdravstvene službe kakor tudi službe za odkrivanje in uničevanje bojnih strupov.

7. Pododbor za gasilsko službo proučuje vprašanja, ki se nanašajo na obrambo mest pred požari sploh, zlasti pa pred požari, ki jih povzročajo zračni napadi, t. j. pred požari, ki utegnejo postati nevarni tako po svojem številu kakor tudi po svoji razsežnosti. Ta pododbor sestavlja: en svetnik mestnega poglavarstva

mesta Beograda kot predsednik, vrhovni inspektor gasilske zveze kraljevine Jugoslavije, poveljniki gasilskih čet v Beogradu, Zemunu in Pančevem in po en odposlanec uprave mesta Beograda, poveljništva orožništva in Društva inženirjev in arhitektov iz odbora mesta Beograda.

Po sklepih pododbora in pod vodstvom predsednika pododbora se opravljajo vsi upravni posli in se sestavljajo sezname pri gasilskem poveljništvu, v četah in patrolah vpisanih gasilcev; se izdajajo navodila za njihovo delo; se naročuje, nabavlja in shranjuje materialna oprema, organizirajo vaje in pouk. Vse to ureja in izvršuje predsednik pododbora s svojim osebjem iz gasilskih organizacij v Beogradu, Zemunu in Pančevem, pri katerih se morajo posamezni posli tudi opravljati.

Za obrambo mesta pred požari mora biti ves mestni okoliš razdeljen na več gasilskih okrajev, v vsakem okraju pa mora biti po ena gasilska četa in potrebno število gasilskih postaj, kakor tudi potrebna splošna rezerva za vse mesto.

Vse postaje v enem požarnem okraju se štejejo za del svoje gasilske čete; število postaj v posameznih požarnih okrajih je različno in odvisno od velikosti mestnega okraja, od pogojev za nastanek požarov v tem okraju, od njegove izpostavljenosti itd.

Vprašanje nastanitve gasilskih čet in postaj se ureja sporazumno s tehnično-stavbenim pododborom; sestav gasilskih čet in postaj kakor tudi njih nadrobnejše delo pa predpisuje IV. del pravilnika.

Ta pododbor prireja za vse prebivalstvo tečaje in vaje za gašenje od vžigalnih-termitskih bomb povzročenih požarov v njih prvih začetkih, ko je največ pogojev za uspeh.

8. Pododbor za tehnično-gradbene posle, t. j. za gradnjo zaklonišč, odstranjevanje ruševin, obnavljanje važnih porušениh objektov in za maskiranje.

Ta pododbor sestavljajo: ravnatelj tehničnega ravnateljstva mestnega poglavarstva mesta Beograda kot predsednik in šef tehnične službe uprave mesta Beo-

grada kot podpredsednik. Člani so: potrebno število strokovnjakov mestnega poglavarstva in uprave mesta Beograda po zahtevi predsednika in podpredsednika pododbora; po en predstavnik ministrstev za gradbe, za promet, za kmetijstvo in za gozdove in rudnike; dalje ravnateljstva vodovoda, cestne železnice in razsvetljave, državnih železnic, rečne plovbe, Društva inženirjev in arhitektov, inženirske zbornice in, končno, Društva hišnih lastnikov in vseh drugih večjih državnih in zasebnih podjetij in naprav, ki so najbolj važne in najbolj potrebne, da se vse gradbene naprave še za mira kar najbolj zavarujejo, ob poškodbi po bombardiranju pa kar najhitreje obnovijo.

Po značaju poslov mora biti ta pododbor razdeljen na tri sekcije, in sicer:

- a) za maskiranje,
- b) za gradnjo zaklonišč, in
- c) za tehnično pomoč.

Na skupni konferenci vsega pododbora je treba določiti, kateri člani pripadajo kateri sekciji.

Področje teh sekcij je naslednje:

a) Sekcija za maskiranje mora izdelati splošni načrt za maskiranje in pogozdovanje mesta in njegove okolice, da bi se mestna oblika in velikost neposredno maskirali. Pri izdelavi tega načrta je treba imeti na umu potrebo, da se prebivalstvo iz posameznih delov in z roba mesta hitro in lahko poskrije v bližnjih gozdovih, kjer se lahko napravijo tudi navadni rovi za zavetje, in da se lahko na pogozdenem prostoru napravijo tudi zavetišča večjega obsega za nastanitev posameznih važnejših naprav, ki se ne morejo preveč oddaljevati od mesta, ali postavijo barake za prebivalstvo, za katero ne bi bilo prostora v drugih manj naseljenih okrajih.

Ta sekcija mora dajati navodila, nasvete in pomoč tudi za maskiranje v notranjem mestu; prav tako mora dajati navodila tudi vsem lastnikom zasebnih posestev in drugim zasebnikom, ki morajo ali žele maskirati zgradbo ali razne druge predmete.

Pri vsakem večjem delu v tem pogledu se morajo lastniki obračati za nasvete in pomoč do te sekcije pododbora za tehnično-gradbene posle in maskiranje. Ta sekcija mora oddati svoje mnenje pri izdelavi in odobrovanju načrtov in pri gradnji posameznih, zlasti velikih zgradb, in sicer glede načrta in pročelja, tako da bijejo posamezne zgradbe ali celi kompleksi z važnimi zgradbami čim manj v oči, da se prepreči šablona kakor tudi očitna raznolikost nasproti ostali okolici, kjer stoje. V pristojnost te sekcije spada končno tudi zavarovanje materiala za naglo in začasno maskiranje važnih prostorov in objektov z zameglitvijo, barvanjem in prikriivanjem z vejami, listjem ali temnim papirjem, in s sejanjem trave in rastlin, ki hitro rastejo.

b) Sekcija za gradnjo zaklonišč proučuje vsa vprašanja, ki se nanašajo na zaščito prebivalstva pred zračnimi napadi s pasivnimi zavetišči. V tem pogledu daje posameznim ustanovam in podjetjem navodila in podaja predloge za opravo potrebnih del, zlasti za gradnjo zaklonišč proti zračnim napadom za tiste oddelke in organe, ki so zaposleni pri splošnih poslih, kakor n. pr. postaje in patrolje za zdravstveno službo ali službo za preiskovanje in uničevanje bojnih strupov, za gasilsko službo, za prebivalstvo iz bližnje okolice zaklonišč ali ki je slučajno v bližini zaklonišč itd. Razen tega združuje ta sekcija pri sebi tudi delo v vseh ostalih občnih zakloniščih vsega mestnega okoliša in si pri tem prizadeva, da se predvsem preuredé vsi sedaj obstoječi podzemeljski prostori v večjih zgradbah in da se taki zaščitni prostori sprejmó v vse načrte za gradnjo novih, javnih in zlasti velikih zgradb. V tem smislu pregleduje in odobruje načrte za preureditev sedanjih podzemeljskih prostorov kakor tudi ob zidanju novih zgradb; izdeluje tipe in načrte zaklonišč za vse javne službe in za uslužbenca v vsem mestnem okolišu; sestavlja splošni načrt organizacije vseh poslov; preračuna in zahteva potrebne kredite in izvaja in vodi izvajanje načrta.

Vse odločbe te sekcije kakor tudi sestavljanje splošnega načrta za maskiranje in za gradnjo zaklonišč spadajo v pristojnost predsednika pododbora z ustreznimi sekcijami in z občinskim osebjem, s katerim dela tudi v redni službi.

e) Sekcija za odstranjevanje ruševin in za obnovo važnih objektov proučuje vprašanja o pomenu posameznih objektov ali mestnih delov, kjer je največ važnih objektov, ki utegnejo po vsej verjetnosti biti cilj napada sovražnega letalstva. Na podstavi teh sklepov proučuje vprašanja o organizaciji delovne moči, ki jo je treba posebej urediti ali ki v posameznih podjetjih že obstoji in ki bi morala tudi za vojne tam ostati. Dalje se bavi z vprašanjem, kako bi se mogla ta delovna sila najkoristneje uporabljati; v koliko bi jo bilo treba na posameznih krajih ojačiti in od kod bi se mogla ta ojačitev najhitreje in najlažje dobiti in poslati. Ta delovna sila se ureja po mestnih okrajih.

Predsednik pododbora za gradbeno-tehnične posle opravlja s to sekcijo in s svojim rednim osebjem vse upravne posle tudi te vrste, izdaja po sklepih pododbora odločbe in sestavlja dokončni načrt za pospravljanje ruševin in obnovo porušenih podjetij in važnih zgradb. Razen tega sestavlja sezname delavskih edinic, oddelkov in patrolj; skrbi za nabavo sredstev, potrebnih za njih delo, in izdeluje navodila za delo patrolj, za hrambo in razdelitev sredstev, za nastanitev patrolj in oddelkov in za vse drugo, kar je potrebno za kar najkoristnejšo uporabo potrebne delovne moči.

Ker morejo sekcije za maskiranje in za gradnjo zaklonišč pogosto biti v medsebojni zvezi, vodi predsednik pododbora za tehnično-gradbene posle skupne seje teh sekcij radi skladnosti njihovega dela.

Odstranjevanje ruševin in obnavljanje porušenih zgradb in drugih prostorov izvršuje ta pododbor predvsem z delavskimi patroljami in oddelki, katerih sestavo in način opreme predpisuje IV. del pravilnika.

9. **Pododbor za propagando.** Ta pododbor sestavljajo tisti člani odbora, ki imajo za to vrsto poslov sposobnost in voljo. Ta pododbor mora biti dovolj številen, da more opravljati vse potrebne posle.

Pododbor za propagando vodi tečaje za pouk v vseh smereh zaščite pred zračnimi napadi, organizira predavanja po šolah, tovarnah, delavnicah, družbah in društvih kakor tudi javna predavanja za ljudstvo; objavlja navodila in članke v posebnih izdajah ali v dnevnikih in drugih listih ali vpliva, da se objavljajo nova sredstva ali nove zamisli v zvezi z napadom iz zraka ali obrambo; podaja po pristojni poti konkretne predloge za izpopolnitev učbenikov in učnih načrtov vseh šol, da bi se najširši ljudski sloji seznanili s sodobnim stanjem zaščite države in ljudstva pred zračnimi napadi.

Pododbor pripravlja letake in razglase, s katerimi se sporočajo prebivalstvu in vsem ostalim napravam, organizacijam, podjetjem itd. postopek in dolžnosti posameznikov in celote ob zračnih napadih. Podatke za to dobiva od odborovega predsednika ali od posameznih pododborov.

Za izvrševanje svojih nalog sme zahtevati pododbor za propagando po členu 10. zakona o državni brambi preko državnobrambnega inspektorata sodelovanje tudi ostalih znanstvenih krogov ali oseb, ki po svoji stroki sledijo sodobnim tehničnim in kemijskim izumom in ki morejo dajati najtočnejša in najpristojnejša navodila in podatke za pravilno obveščevanje prebivalstva in za izvedbo sodobne organizacije zaščite pred zračnimi napadi.

10. **Organizacija zaščite pred zračnimi napadi v Zemunu in Pančevem** se mora izvesti posebej in povsem na navedeni način kakor v Beogradu, samo z ozirom na razmere v teh krajih v manjšem obsegu.

Krajevna odbora za zaščito pred zračnimi napadi v Zemunu in Pančevem se morata šteti za oddelka odbora v Beogradu in sta kot taka podrejena poveljniku Beograda kot predsedniku odbora za zaščito pred zračnimi napadi mesta Beograda (z Zemunom in Pančevim).

D. Sestava in delo krajevnih odborov.

Člen 17.

1. Sestava krajevnih odborov za zaščito pred zračnimi napadi v območju posameznih banovin je različna z ozirom na strateški in topografski položaj in na politično-gospodarski pomen posameznih krajev, na opravičila prebivalstva, na obstoječa industrijska podjetja in njihovo važnost za državno obrambo kakor tudi na druge posebne pogoje, ki utegnejo biti v posameznih krajih pomembni.

2. Z ozirom na vse gorenje pogoje so krajevni odbori v posameznih krajih, kakor n. pr. v Zagrebu, zelo podobni po smislu in sestavu odboru, ki ga sestavlja po členu 14. poveljništvo Beograda. V manjših krajih pa se v organizacijskem pogledu vse bolj razlikujejo; v povsem majhnih krajih pa se znižajo na najmanjše število, ponekod tudi samo s po enim članom za posamezne vrste poslov, za katere obstoje v Beogradu veliki pododbori po členu 16. te uredbe.

V Boki Kotorski in v Šibeniku spadajo v sestav krajevnega odbora tudi vojaške osebe iz poveljništva Boke Kotorske in iz poveljništva Šibenika, prav tako pa tudi v ostalih krajih, kjer so višji štabi.

3. Vsak naseljeni kraj, kamor se štejejo tudi večje in bolj strnjene vasi, ustanovi svoj krajevni odbor, po potrebi tudi s pododbori, ban pa uredi na predlog sreških načelnikov oziroma samostojnih mestnih uprav z banovinskim odborom oziroma s posameznimi strokovnimi pododbori sestavo krajevnih odborov in pododborov v vseh naseljenih krajih na vsem ozemlju banovine, upošteva pri tem, da morejo postati privlačni objekti za napade sovražnega letalstva tudi manjši naseljeni kraji, trgi, celo tudi vasi na važnih krajih in smereh. Tudi take male kraje more danes napasti slabše, pa tudi močnejše sovražno letalstvo.

4. Z ozirom na to ni potrebno, da bi se delili krajevni odbori v malih naseljenih krajih povsod v

pododbore. V takih krajih morajo urediti najvažnejša vprašanja o ravnanju ob napadu po sovražnih letalih. Med ta najvažnejša vprašanja, ki jih morajo odbori sami urediti, spadajo:

Način naznanjanja nevarnosti; začasna evakuacija prebivalstva iz naseljenih krajev v okolico in gradnja potrebnega števila zavetišč v obliki navadnih ulomljenih in kratkih, kar le moči malo vidnih rovov, vendar v tolikšnem številu, da morejo sprejeti vase vse ali vsaj kar največ prebivalstva naseljenega kraja. Dalje nabava mask in zaščitnih oblek v najpotrebnejšem številu kakor tudi organizacija zdravstvene in gasilske službe. Končno je tudi v teh malih krajih, kolikor je to mogoče, upoštevati izvedbo in organizacijo službe za odkrivanje in uničevanje bojnih strupov.

5. Kolikor so po gornjem posamezni naseljeni kraji večji, kolikor so gosteje naseljeni in s kolikor bolj mešanimi zgradbami, tem bolj se mora tudi organizacija zaščite pred zračnimi napadi razširiti in približevati organizaciji in delu, določenima v členih 14., 15., 16. in 18. te uredbe. Sklep o tem napravi krajevni odbor, odločbo o odobritvi pa izda na podstavi mnenja sreskega načelnika ban kot predsednik banovinskega odbora po členu 11. te uredbe.

Člen 18.

E. Kaj so dolžna ukreniti zasebna podjetja, samostojne naprave in velike zgradbe za zaščito pred zračnimi napadi.

1. Vsa podjetja, naprave, uradi in vse organizacije kakor tudi velike javne in zasebne zgradbe so dolžne ukreniti vse, česar je treba za svojo zaščito pred zračnimi napadi.

V tem pogledu je prvo vprašanje, ki ga mora rešiti vsaka izmed spredaj navedenih naprav in vsak lastnik, ali in v katerem obsegu naj se podjetje ali naprava itd. evakuira, ali pa naj iz določenega razloga ostane na svojem mestu.

Če se določi evakuacija, je treba odrediti, ali se opravi popolna ali delna evakuacija in v poslednjem primeru, v katerem obsegu se opravi ta evakuacija, v kateri nov kraj, kdaj in s kakšnimi sredstvi.

Hkrati je treba proučiti pogoje za zračne napade na podjetje, napravo ali zgradbo, in to najsi ostane podjetje na svojem mestu ali pa se mora evakuirati. Po vsem tem se določi obseg potrebnega zavarovanja pred zračnimi napadi.

2. Vprašanje evakuacije posameznih zasebnih podjetij, ki so važna za državno obrambo, rešuje državno-brambni inspektorat sporazumno s tisto državno napravo, za katere račun podjetje dela.

3. Zavarovanje posameznih naprav, podjetij, uradov in vseh ostalih organizacij pred zračnimi napadi je v naslednjem:

Postopoma, vendar stalno, je treba podjetja, naprave, urade ali velike zgradbe maskirati, da bijejo čim manj v oči, kolikor je to po okolici, v kateri so, mogoče. Zato je treba izdelati načrt za maskiranje, ki se sme po potrebi spreminjati ali dopolnjevati. Najnavadnejša sredstva za maskiranje so: pogozdovanje in včasih uporaba vejevja in listja itd.; barvanje s temno barvo ali umetno prienačenje značaju okolnih objektov in prostorov, med katerimi so; zidanje stranskih stavb ali podaljševanje prostorov, tako da bijejo glavni objekti čim manj v oči. Maskiranje se izvršuje po navodilih IV. dela pravilnika.

4. Organizacija osebne in skupne zaščite.

a) Osrednji ali banovinski odbor ima nalogo, da odloči, katerim osebam je treba dati sredstva za osebno zaščito, t. j. komu je treba dati samo masko in komu masko in zaščitno obleko, po tem, kakšno službo naj kdo pri podjetju opravlja.

Po razmerah podjetja, naprave, zgradbe ali urada je treba sestaviti načrt za gradnjo trajnih ali začasnih zaklonišč, in sicer najprvo s preureditvijo starih podzemnih prostorov, ki že obstoje, potem z gradnjo novih zaklonišč, končno pa z napravo začasnih zaklonišč samo

v obliki rovov okoli zgradbe podjetja, če je za to prostora. Gradijo se zaklonišča po IV. delu pravilnika.

b) Vsako zasebno, občinsko, banovinsko ali državno podjetje, naprava ali urad mora še v miru ukreniti vse, česar je treba za osebno in skupno zaščito vsega svojega osebja in določiti tudi potrebna materialna sredstva za to.

Osnovni načrt za to delo se mora napraviti kar najhitreje.

5. Tudi vsi ostali posli za izvršitev načrta za zaščito pred zračnimi napadi se morajo opraviti kar najhitreje. Priprave se prično takoj, izvršujejo se pa po stopnji njih važnosti, kar določi krajevni oziroma banovinski odbor.

6. V tesni zvezi s skupno in osebno zaščito se izvrši tudi zavarovanje vsakega podjetja, naprave itd. v zdravstvenem pogledu, dalje glede zavarovanja pred bojnimi strupi, t. j. njih odkrivanja (detekcije) in uničevanja strupov (dezintoksikacije), in končno glede zavarovanja pred požarom.

Prvi dve službi, t. j. zdravstvena služba in služba odkrivanja in uničevanja bojnih strupov, se moreta organizirati po velikosti in splošnih razmerah v posameznih podjetjih posebej ali skupno, tako da je isto osebje poučeno in sposobno opravljati obe dolžnosti.

Vsekakor pa mora biti osebje, ki je že v službi v velikih zgradbah (nadzorniki, vratarji, čuvaji itd.), dobro poučeno o vseh dolžnostih, da jih more uspešno opravljati. Zato je posvečati izbiri tega osebja zadostno pozornost. Izučevanje tega osebja morajo voditi posebno usposobljene osebe v vojaških, državnih ali banovinskih bolnišnicah, higienskih zavodih in kemijskih laboratorijih ali v drugih posebnih središčih za ta pouk po točki 2. c) člena 11. te uredbe.

Opravljanje teh poslov nadzirajo pododbori za tehnično-gradbeno službo, za zdravstveno službo, za službo odkrivanja in uničevanja bojnih strupov in za gasilsko službo. Ti pododbori morajo podajati tudi potrebne predloge v tem pogledu, da bi se namen zanesljivo dosegel.

7. Vse materialne izdatke za zaščito pred zračnimi napadi trpe lastniki, katerih so podjetja, naprave, uradi ali zgradbe, in sicer glede gradbenih del kakor tudi glede osebne opreme osebja, zaposlenega v podjetju, napravi, zgradbi itd.

8. Strokovno osebje za zdravstveno službo, za službo odkrivanja in uničevanja bojnih strupov in za gasilsko službo se mora v najpotrebnejši meri oprostiti tudi vojaške službe, zlasti pri važnih industrijskih podjetjih. V tem primeru ne more biti to osebje iz operativne vojske.

Lastniki podjetij napravijo na podstavi načrta o zaščiti njihovega podjetja, usvojenega po krajevnem odboru, o tej zadevi posebno vlogo, po kateri izda krajevni odbor svojo odločbo.

S posebnim pravilnikom se predpišejo kategorije podjetij, na katere se nanašajo določbe te točke, dalje ustrezne formacijske sestave kakor tudi nadzorstvo po pristojnih vojaških oblastvih.

F. Izdelava načrtov o zaščiti pred zračnimi napadi.

Člen 19.

1. Določeni organizacijski posli po tej uredbi se morajo dokončati najdalj v šestih mesecih po objavi te uredbe takole:

a) Pri vseh ministrstvih, banskih upravah in vseh samostojnih državnih ali zasebnih podjetjih, napravah ali uradih se morajo ustanoviti odbori in pododbori v sestavah, kakor so zgoraj predpisane.

b) V vseh odborih, ki morajo opravljati posle glede zaščite pred zračnimi napadi, se morajo izdelati »Splošni načrti«, v pododborih, ki rešujejo vprašanja samo ene vrste zaščite, pa »načrti pristojnega krajevnega ali banovinskega odbora za zaščito pred zračnimi napadi (ustrezne vrste)« (n. pr. po zdravstveni vrsti za mesto Niš ali za drinsko banovino ipd.).

2. Splošni načrti vseh odborov morajo vsebovati naslednje podatke:

a) poimenska sestava odbora z delitvijo na pododbore (pri ministrstvih, v banovinskih odborih, po krajevnih odborih in v samostojnih podjetjih in napravah);

b) nižji organi pododborov, s katerimi morajo le-ti opravljati njim namenjene dolžnosti. Semkaj spadajo ekipe, postaje, laboratoriji itd., katere je treba tudi takoj sestaviti;

c) sredstva za delo posameznih organov pododborov, kakršna so: maske, zaščitne obleke, razne vrste aparatov in vsega ostalega, kar se potrebuje za zdravstvene, kemijske, gasilske namene itd.;

č) za banovinske odbore: kraji, kjer so se sestavili odbori oziroma krajevni odbori, s članskimi sezname po pododborih, kjer je tudi ta razdelitev izvedena;

d) približna skupna denarna vsota po proračunih krajevnih odborov v vseh krajih, po posameznih vrstah poslov, obenem s skupno vsoto za vso banovino, potrebno za nabavo vseh potrebščin in za opravo vseh del za zaščito pred zračnimi napadi v vsej banovini;

e) finančna sredstva, ki se določijo za bodoče leto v banovinskem proračunu oziroma v občinskih proračunih ali v proračunih samostojnih naprav in podjetij;

f) razdelitev finančnih sredstev po točki e) v banovinskem splošnem načrtu najprej za potrebe banske uprave, nato pa za krajevne odbore, oziroma po strokah na ustrezne pododbore, po važi nosti del, določenih v krajevnih načrtih;

g) začasno navodilo za delo pododborov za pripravo in izvršitev mobilizacije.

3. Načrti (posameznih ministrstev) kakor tudi samostojnih državnih in zasebnih naprav in podjetij morajo vsebovati vse podatke kakor pod točko 2., vendar prilagodene razčlenjenosti njih nižjih oddelkov in organizacije zaščite pred zračnimi napadi.

4. Načrti pododborov morajo vsebovati podatke iz točke 2., pod b) do g), kolikor se tičejo samo pododborov. Razen tega morajo vsebovati natančno označbo

predmetov, ki jih je treba nabaviti; posle, ki jih je treba opraviti do popolne izvedbe načrta, in končno predmete, ki jih je treba nabaviti, oziroma posle, ki jih je treba opraviti s kreditom, določenim v bodočem letu, kakor je navedeno v točki 2., pod e) in f).

5. Končno morajo biti v prilogi v točki 2. navedenih načrtov manjših krajevnih odborov, ki niso deljeni na pododbore, kakor tudi pododborov po točki 4. tudi sezname osebja, vpisanega ločeno po zdravstvenih postajah oziroma po patroljah, ekipah itd. za ustrezno službo. Vsaka edinica pa mora imeti svoj posebni seznam, dalje seznam materialne opreme, ki ji gre in ki jo ima, in navodilo za njeno delo.

Nadrobности o tem predpiše pravilnik.

G. Voditev seznamov obveznikov za zaščito pred zračnimi napadi.

Člen 20.

1. Za dopolnjevanje seznamov iz točke 5. člena 19. se mora uporabljati vse prebivalstvo obojega spola med 27. in 30. letom starosti, ki se ne uporablja za službe v operativni vojski in je stalno ali začasno nesposobno; potem osebje iz poslednjega poziva, t. j. starejše od 50 let, kakor tudi tisto med 17. in 20. letom, dokler se ne pozove v vojaško službo, in sicer po drugem odstavku člena 21. zakona o državni brambi. Prav tako se uporabljajo tudi preostali omejeno sposobni obvezniki vseh letnikov, in končno za težje službe, kakor n. pr. za gasilsko službo, če ni sposobnih obveznikov poslednjega poziva, osebje iz rezervne vojske, t. j. od 40. do 50. leta, skladno s pogoji točke 8. člena 18. te uredbe.

2. Vse to osebje dajejo občinska oblastva pododborom na razpolago, in sicer po svojih občinskih registrih, in ga imajo tudi še dalje v razvidu, kakor tudi obveznike, uporabljene v vojaški službi.

3. Obvezniki pomožne vojske ženskega spola po členu 1. zakona o državni brambi se smejo, pričenshi z

dovršenim 17. letom, po svojih telesnih in individualnih sposobnostih uporabljati poglavitno v zdravstvenih in kemijskih organizacijah, in sicer v poslednjih predvsem za preiskovanje bojnih strupov. Občinska oblastva vodijo o teh obveznikih posebne sezname, v katerih označujejo, kakor v registrih za vojaške obveznike, razpored tudi teh obveznikov po edinicah državne obrambe.

4. Razpored vseh teh obveznikov pomožne vojske po edinicah se mora napraviti po njih stroki in sposobnosti: za posle po bolnicah oziroma v zdravstvenih patroljah; za preiskovanje in uničevanje bojnih strupov; za gasilsko službo; za službo odstranjevanja ruševin in obnavljanja porušenih objektov itd., tako da se nesposobne in neuporabne osebe, med katere spadajo tudi slabotne ženske in ženske z malimi otroki, pustijo samó za opravljanje svojih osebnih in rodbinskih dolžnosti.

5. Vse osebe, vpisane v katero koli edinico, določeno za službo zaščite pred zračnimi napadi, se ne sme za trajanja vojne oddaljevati iz kraja edinice, v katero je vpisano.

6. To osebe ima vse dolžnosti in pravice vojaških obveznikov.

Nadrobности o tem predpiše pravilnik.

H. Vrstni red opravljanja vsakeletnih poslov.

Člen 21.

1. Da bi se s to uredbo predpisani posli opravili popolnoma in bi se imel o tem vedno natančen pregled, se morajo opravljati vsako leto natančno po naslednjem redu:

Meseca maja se morajo opraviti konference in pregledati vsi načrti, in sicer pri vseh uradih in napravah, samostojnih napravah in podjetjih, krajevnih odborih, banovinskih pododborih in pododborih odbora v Beogradu.

2. Na teh konferencah se morajo pretresati in odločiti vprašanja o spremembi načrtov, in sicer glede vseh

osebnih sprememb, glede sprememb v materialni opremi, glede njene vrednosti in glede denarnega zneska, ki ga je treba določiti v proračunu za bodoče leto za izvrševanje načrta.

3. Poročilo o sklenjenih spremembah v načrtu kakor tudi o denarnih vsotah, postavljenih v proračun za bodoče leto, in o skupni potrebni denarni vsoti za izvršitev načrta se pošlje višji stopnji do 1. junija.

4. Meseca junija se opravijo konference v vseh banovinskih odborih in v odboru mesta Beograda. Na teh konferencah se postopa na podoben način, kakor pod točko 1.; poročila se pošljejo pristojnim ministrstvom in državnoobrambnemu inspektoratu najkasneje do 1. julija.

5. Meseca julija se opravijo na podstavi dobljenih podatkov konference v vseh ministrstvih in v državnoobrambnem inspektoratu. V ministrstvih se morajo izdati odločbe o kreditih, ki naj se določijo v bodočem proračunskem letu za potrebe vseh ministrstev in podrejenih naprav. O proračunskih zneskih, ki so potrebni za podporo banovinam in mestu Beogradu, morajo izdati odločbe po točki 8. člena 8., točki 1. člena 9. in točki 2. člena 19., pod f), te uredbe ministrstva za gradbe, za socialno politiko in ljudsko zdravje, za gozdove in rudnike, za kmetijstvo in za trgovino in industrijo. O izdanih odločbah je treba poročati državnoobrambnemu inspektoratu.

6. V državnoobrambnem inspektoratu se sestavi, ko se prejme tudi to poročilo, do 1. avgusta pregled vseh potreb: koliko so dosedaj krile; koliko se bodo krile s krediti, določenimi v proračunih za bodoče leto, od občinskih pa do proračunov vseh ministrstev, in koliko jih je treba kriti še v naslednjih letih. Na tej podstavi izposluje inspektor državne brambe preko sveta državne brambe, da zagotovi ministrstvo za finance v samoupravnih proračunih in v državnem proračunu za bodoče leto potrebne denarne vsote za najvažnejše in najneogibnejše potrebe zaščite države in prebivalstva pred zračnimi napadi.

7. Državnobrambni inspektorat sme z ozirom na delo po drugih zakonskih predpisih, ki bi bili s tem v zvezi, vse zgoraj določene datume z odločbo spreminjati.

I. Končne določbe.

Člen 22.

1. Na podstavi določb členov 8., 19. in 21. o proračunu in kreditih kakor tudi o uporabi določenih proračunskih zneskov za potrebe zaščite pred zračnimi napadi veljajo še naslednje določbe:

Vse nabave celotne osebne materialne opreme je treba opraviti v dveh letih, najdalj v petih letih pa se morajo opraviti vsa osnovna gradbena dela.

Kolikor se te potrebščine spreminjajo, jih je treba dopolnjevati ali menjati vsako leto, in tudi še po tem roku, v smislu člena 21. te uredbe.

2. Po odobritvi proračuna se morajo uporaba dodeljenih zneskov in vsi obračuni opravljati po zakonu o državnem računovodstvu. Banovinski odbor oziroma odbor mesta Beograda (z Zemunom in Pančevim) razporeja in razdeljuje te kredite po stvarnih potrebah za izvedbo projektiranih nabav ali del, ki so določeni v splošnem načrtu za zaščito pred zračnimi napadi.

3. Posamezni strokovni pododbori v sestavu banovinskega odbora ali odbora za mesto Beograd opravljajo dela in nabave potrebščin po njih nujnosti tako, kakor je to določeno v posebnih načrtih pododborov. Člani posameznih pododborov odgovarjajo za ves posel od naročila do potrošnje denarja. Račune za izvršena dela ali nabave podpisujejo tisti člani pododbora, ki jih določi nadzorno oblastvo. Ti računi se izplačujejo pri pristojni blagajni po overitvi po banovinskem odboru oziroma odboru za mesto Beograd.

4. V vseh večjih krajih, kjer so tudi pododbori, se morajo dodeljeni zneski uporabljati in izpričevati kakor tudi vse ostalo obračunavati na na-

čin, ki je zgoraj določen za odbor za mesto Beograd. V manjših krajih se razdeli kredit in izdaja denar po odločbi krajevnega odbora, ki prevzame in ima odgovornost v moralnem in materialnem pogledu.

5. Poročila o materialnih potrebah in spremembah načrtov po členu 21. te uredbe se morajo pošiljati ločeno od osebnih in drugih podatkov in poročil.

6. Podaljšave roka za izvedbo načrtov odobruje na obrazložene vloge, ki jih je pošiljati preko pristojnih pododborov in odborov, državnobrambni inspektorat.

Člen 23.

1. Na podstavi te uredbe izda državnobrambni inspektorat pravilnik z oddelki in pododdelki po ustreznih vrstah poslov za zaščito pred zračnimi napadi, kakor je to v posameznih členih te uredbe označeno. Razen tega izda po potrebi tudi nadrobnejša navodila, naredbe in pojasnila o postopku v raznih primerih ali o razlagi posameznih določb te uredbe in ima na skrbi, da so vsi posli za zaščito pred zračnimi napadi v vsej državi na sodobni višini. V ta namen nadzira inspektor državne brambe osebno ali po svojih organih izvršena ali projektirana dela, organizira vaje za izučevanje obveznikov pomožne vojske in tečaje za strokovnjake in prebivalstvo z delnimi ali krajevnimi vajami in vajami večjega obsega kakor tudi v zvezi z letalstvom in drugimi edinicami vojske in mornarice po členu 21. zakona o državni brambi.

2. Za trajanja teh vaj mora vse prebivalstvo brez izjeme in ne glede na spol in starost v območju, na katerem so vaje, izvrševati vsa povelja vojaških in upravnih oblastev in se natančno ravnati po vseh dobljenih navodilih.

3. O opravljanju skupnih vaj odloči minister za vojsko in mornarico na predlog državnobrambne inspekcije in mnenje načelnika glavnega generalnega štaba do konca meseca februarja vsakega leta.

4. Ustrezna finančna sredstva za to se določijo iz zneska, odobrenega v proračunu po točki 6. člena 21. te uredbe.

5. Maskiranje uradov, podjetij, naprav in velikih zgradb se opravlja, dokler ne izide pravilnik, po »navodilu za maskiranje (kamuflačo) radi zaščite pred sovražnimi opazovanji in napadi iz zraka« (»Uput za maskiranje (kamuflačo) u cilju zaštite od neprijateljskog osmatranja i dejstva iz vazduha«; izdaja ministristva za vojsko in mornarico iz leta 1923.).

Prav tako se uporablja do izida pravilnika za gradnjo rovov, ki naj služijo kot zaklonišča, »navodilo za gradnjo zaklonišč pred sovražnimi napadi iz zraka« (»Uput za izradu skloništa od neprijateljskog dejstva iz vazduha«; izdaja ministristva za vojsko in mornarico iz leta 1933.).

Člen 24.

Ta uredba je skladno s točko 1. člena 7. zakona o državni brambi sestavni del načrta za splošno državno mobilizacijo. Vse osebe, na katero se nanaša ta uredba ali ki je vpisano za opravljanje posameznih poslov, velja da je, ko se uporabi člen 1. zakona o državni brambi, v mobilnem stanju po členu 6. zakona o ustroju vojske in mornarice, in je podložno vsem pravilom, predpisom in zakonom, ki izhajajo iz zakona o državni brambi in zakona o ustroju vojske in mornarice.

Člen 25.

Ta uredba stopi v veljavo in dobi obvezno moč na dan objave v »Službenih novinah«.

V Beogradu dne 13. aprila 1939.; Đ. št. 7390.

Predsednik ministrskega sveta
in minister za notranje posle
Dragiša J. Cvetković s. r.

2.

Na podstavi člena 23. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi predpisujem tole

navodilo **za izvrševanje uredbe o zaščiti pred zračnimi** **napadi.***

I.

Ustanovitev oddelkov ali odsekov oziroma odborov in pododborov in določitev organov za opravljanje službe zaščite pred zračnimi napadi.

Da bi se izvedla organizacija za zaščito pred zračnimi napadi po pristojnih činiteljih, določenih z uredbo, je postopati takole:

1. Skladno s členoma 8. in 9., točko 5., drugim stavkom, uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi določijo vsa ministrstva takoj organe oziroma ustanovijo odseke ali oddelke za opravljanje poslov po tej uredbi.

Kolikor se zaradi zakona o vrhovni državni upravi za sedaj ne morejo ustanavljati oddelki v posameznih

* »Službene novine« z dne 22. aprila 1939., št. 90/XXVI/197. — »Službeni list« št. 205/37 iz leta 1939. (Upoštevani so tudi vsi popravki, objavljeni v Sl. nov. z dne 15. VII. 1939., št. 158/LV/432 oz. v Služb. listu št. 352/59 iz l. 1939.)

ministrstvih, kjer je to potrebno, je za sedaj ustanoviti samo odseke, za ustanovitev oddelkov pa pripraviti potrebne zakonske odredbe in jih izvesti, brž ko bo to mogoče.

V zvezi s tem izdajo vsa ministrstva takoj naredbe o določitvi posameznih organov ali o ustanovitvi odborov in pododborov tudi pri svojih podrejenih napravah in zavodih, ministrstvo za notranje posle pa naredbo upravnim in samoupravnim oblastvom za poslovanje radi priprav za zaščito prebivalstva pred zračnimi napadi.

2. Skladno s členom 10. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi se morajo tudi banske uprave takoj lotiti ustanavljanja banovinskih odborov, nato pa pododborov po členu 12. uredbe.

3. Na isti način se je ravnati tudi v vseh mestih in ostalih naseljenih krajih po členih 14. in 17. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi, pri zasebnih podjetjih in samostalnih napravah pa po členih 7. in 18. uredbe.

4. Potrebna navodila za ustanavljanje posameznih odborov in pododborov izda v mejah vsake banovine po velikosti posameznih naseljenih krajev oziroma zasebnih podjetij ali naprav ban kot predsednik banovinskega odbora po členu 11., točki 2. in členu 12., točki 1., uredbe.

II.

Opravljanje poslov po uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi.

Po ustanovitvi vseh odborov in pododborov oziroma po določitvi organov za posle radi zaščite pred zračnimi napadi se je treba lotiti tudi vseh ostalih poslov, določenih z uredbo, in to:

opraviti je pri vseh ministrstvih posle, določene v členih 8., 9. in 19. uredbe;

pri vseh banskih upravah posle, določene v členih 11., 12. in 19. uredbe;

v vseh naseljenih krajih posle, določene v členih 16., 17. in 19. uredbe; in

pri vseh samostojnih in zasebnih podjetjih posle, določene v členih 18. in 19. uredbe.

III.

Podaljšava rokov za opravo poslov in za izdelavo načrtov, določenih z uredbo o zaščiti pred zračnimi napadi.

Ker se glede na čas, ko je bila objavljena uredba o zaščiti pred zračnimi napadi, v tem letu ne morejo, kakor treba, opraviti vsi posli po členu 21. uredbe, se po točki 7. tega člena roki za opravo poslov podaljšujejo, in to:

po točki 1. do konca meseca junija,

po točki 4. do 20. julija tega leta.

Potentakem je treba, ker je tudi ta rok precej kratek, določiti v letošnjih, prvih načrtih opravo samo tistih osnovnih in najpotrebnejših sanitetnih, kemijskih in gradbenih poslov, ki naj se izvedejo v bodočem proračunskem letu in o katerih ni nobenega dvoma, da bi moglo v teh potrebah in poslih biti kakšnih sprememb. Do prihodnjega leta pa bo dovolj časa za študij in proučevanje, ko bo mogoče načrte dopolniti in spopolniti in jih bo moči pozneje bolj sistematično in stalno izvrševati.

V tem letu pa naj se naprave in organi, določeni z uredbo, ki nimajo dovolj denarnih sredstev in tudi ne izdelanih načrtov za popolnejšo zadovoljitev potreb glede zaščite prebivalstva, omeje na vsote, ki so na razpolago, predvsem na nabavo najpotrebnejših sanitetnih in kemijskih potrebščin. Od kolektivnih sredstev pa se je omejiti poglobitno na napravo rovov, in to ločenih in za kar moči majhne skupine, in na nabavo mask zoper bojne strupe, predvsem po prebivalstvu, ki ostane na bolj izpostavljenih krajih. Tako bo moči tudi z manjšimi občnimi in najnujnejšimi zasebnimi izdatki zadostiti neogibnim potrebam.

IV.

Sestavitev edinic za službo zaščite pred zračnimi napadi.

Skladno s členom 20. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi je sestaviti najnujnejše edince začasno, po posameznih vrstah zaščitne službe in v smislu točk 2., 4., 5., 6., 7. in 8. člena 16. uredbe.

Osebe za to je vzeti po občinskih registrih po členu 20. uredbe, sezname pa napraviti posebej po vrstah in po edinicah, ki so s posebnimi načrti za zaščito določene za opravljanje istega posla na enem kraju ali v enem omejenem okolišu.

Nadrobneje se uredi v ustreznih delih pravilnika.

V.

Skladno s členom 23. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi se izda označeni I. del pravilnika takoj, ostali oddelki in pododdelki pa se izdajo, brž ko se izdelajo.

VI.

Po vseh ostalih členih uredbe, ki spredaj niso omejnjeni, je postopati tako, kakor sami predpisujejo. Eventualna pojasnila o posameznih določbah in načinu njihove uporabe, kolikor bi bila potrebna, pa je zahtevati od državnobrambnega inspektorata (»Inspekcija zemaljske odbrane«).

VII.

Po tem navodilu se je lotiti izvrševanja uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi takoj.

V Beogradu dne 20. aprila 1939.; K. đ. št. 7931.

Minister za vojsko in mornarico,
armijski general

Mil. Đ. Nedić s. r.

Dr. Fran Ogrin

Organizacija in pristojnost organov po uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi.

Za izvajanje pasivne zaščite pred zračnimi napadi je poleg zakonitih predpisov in denarja potrebna zlasti organizacija. Zakonite predpise vsebujejo uredba o zaščiti pred zračnimi napadi z dne 13. aprila 1939. (»Sl. list« št. 195/36) in pravilniki, izdani na osnovi te uredbe (I. do IV. del). Omenjena uredba obsega tudi predpise o organih, ki so poklicani za izvajanje zračne zaščite. To vprašanje je obdelano v kratkih obrisih v naslednjih izvajanjih.

Za izvrševanje zakonov in uredb so redoma določena oblastva in uradni organi. Le izjemoma so k temu poklicani posebni odbori ali društva zasebnega oziroma poluradnega značaja. K takim zakonitim predpisom (primerjaj odbore po zakonu o pospeševanju živinoreje, dalje po zakonu o pospeševanju poljedelstva, lovska društva po zakonu o lovu) prištevamo tudi uredbo o zaščiti pred zračnimi napadi, ki ima zakonsko moč.

I. Organizacija odborov.

A. Banovinski odbor za zaščito pred zračnimi napadi. Poleg osrednjega odbora pri državnoobrambnem inspektoratu je določen za območje vsake banovine poseben banovinski odbor. Sestava banovinskega odbora je določena po čl. 10. uredbe. Po tem se sestavlja banovinski odbor tako, da so v njem zastopani razni uradi in podjetja, ki imajo pomen za državno obrambo, pa tudi važnejše gospodarsko-kulturne ustanove iz območja

banovine. Predsednik banovinskega odbora je ban, podpredsednik pa pomočnik bana.

Banovinski odbor se deli zaradi načela delitve dela po strokovnih vidikih na pododbore: 1. izvršilni banovinski pododbor; 2. tehnični pododbor; 3. pododbor za zdravstveno in kemijsko službo; 4. pododbor za izselitev prebivalstva; 5. pododbor za propagando. Čl. 12. uredbe, ki navaja te pododbore, določa tudi njih sestavo in njim poverjene posle.

Izvršilnemu banovinskemu pododboru je ban predsednik, pomočnik bana pa podpredsednik, razen tega pa so v njem še vojaški zastopnik in drugo potrebno osebje. Predsedniki ostalih pododborov so načelniki ustreznih oddelkov kraljevske banske uprave; torej je predsednik tehničnega pododbora načelnik tehničnega oddelka itd.

Posli posameznih pododborov so deloma razvidni že iz njih naslova, v ostalem pa jih čl. 12. uredbe natančneje našteva. Pri tem je izvršilnemu pododboru poverjeno vodstvo vseh poslov banovinskega odbora in krajevnih odborov. Ta pododbor pregleduje tudi načrte posameznih krajevnih odborov glede zračno-zaščitnih naprav in sestavlja letni proračun banovine za zaščito pred zračnimi napadi. Izvršilni pododbor posluje skupno z odsekom za zračno zaščito v okviru upravnega oddelka, ostali pododbori pa v okrilju po stroki pristojnega oddelka kraljevske banske uprave. Od teh pododborov posluje pododbor za izselitev pri občnem oddelku, pododbor za propagando pa pri prosvetnem oddelku kraljevske banske uprave. Imenovano razdelitev dela je treba upoštevati pri naslavljanju vlog v zračno-zaščitnih zadevah na posamezne oddelke kraljevske banske uprave.

Posli banovinskega odbora kot celote so naštetih v čl. 11. uredbe (načelni študij in proučevanje vseh sodobnih vprašanj, ki se tičejo zaščite države in prebivalstva pred zračnimi napadi; proučevanje splošnih in krajevnih razmer za organizacijo zračne zaščite na ozemlju banovine itd.).

Po čl. 13. uredbe se morejo ustanoviti še nadaljnji pododbori banovinskega odbora, posamezni pododbori pa se morejo radi hitrejšega opravljanja dela deliti na komisije (sekcije).

B. Krajevni odbori. Po smislu besedila člena 17., točka 3., uredbe je določena ustanovitev krajevnih odborov v vsakem večjem, strnjeno naseljenem kraju. Krajevni odbori so torej mišljeni po krajih, ne po občinah.

Da se v velikih krajih delo laglje zmaguje, se more krajevni odbor deliti na pododbore, katerih število in posli so podobno urejeni, kakor pri pododborih banovinskega odbora (čl. 17., točka 4. uredbe).

Sestavo krajevnih odborov odobri po sklepu teh odborov in na podlagi mnenja sreskega načelnika ali predsednika mestne občine ban kot predsednik banovinskega odbora (čl. 17., točka 5. uredbe). V ostalem je ta sestava odvisna od krajevnih in gospodarskih razmer v dotičnem okolišu.

Vsak krajevni odbor mora s svojimi člani in še z drugimi osebami organizirati posebne oddelke (ekipe), ki so poklicani, da opravljajo v času letalskih napadov gradbeno-tehnično, gasilsko in zdravstveno službo ter službo za odkrivanje in uničevanje bojnih strupov. Slednje imenovana služba bo v manjših krajih seveda teže izvedljiva. Ti oddelki morajo imeti primerno število moštva, ki pa mora biti v svojem poslu dobro izvežbano ter opremljeno z maskami, zaščitnimi oblekami in potrebnimi aparati.

Od krajevnih odborov moramo razlikovati zavodne in obratne odbore za zaščito pred zračnimi napadi, ki jih morajo po čl. 19., točka 1. a), postaviti uradi in podjetja. V ostalem pa je te odbore slično organizirati, kakor je to predpisano glede krajevnih odborov.

II. Pristojnost organov po uredbi.

Med organe po uredbi spadajo v njej določeni odbori ter državna in samoupravna oblastva. Ker uredba

glede pristojnosti teh organov in oblastev nima jasnih določb, je treba to pristojnost ugotoviti na osnovi splošno veljavnih zakonitih predpisov.

Po uredbi so dodeljeni odboru (razen naštetih) zlasti tile posli:

a) Po čl. 11., točka 2., uredbe odločajo banovinski odbori o zadevah, naštetih v tej določbi (o splošni sestavi večjih krajevnih odborov; o razdelitvi krajevnih odborov na strokovne podobore; o organiziranju šol in vaj zračno-zaščitne narave po krajevnih odborih; o zadevah stvarne priprave in sredstev glede zračne zaščite). Krajevni odbori pa odločajo zlasti v smislu čl. 18., točka 8., odst. 2., o tem, kako morajo biti zavarovana podjetja zoper zračne napade.

b) Po čl. 8., točka 2., uredbe sklepajo krajevni odbori o zračno-zaščitnih napravah v državnih uradih in zavodih ter analogno v banovinskih.

c) Krajevni odbori morajo organizirati gori imenovane oddelke za opravljanje gasilske in druge službe ob času zračnih napadov, sestaviti načrt krajevne zaščite, sodelovati pri eventualni evakuaciji in pri propagandi ter staviti v tem pogledu oblastvom potrebne predloge.

Ako presojamo te predpise s pravnega vidika, moramo priti do naslednjega zaključka: V naši državni organizaciji so oblastva in organi, ki jim pritičejo oblastvene funkcije, le tisti, ki so omenjeni v ustavi, v zakonu o ureditvi vrhovne državne uprave, v zakonu o notranji upravi, v zakonu o občinah in v zakonu o mestnih občinah. Le ta oblastva morejo izdajati odločbe, ki so v danem primeru izvršne po določbah zakona o občnem upravnem postopku. V vseh primerih, v katerih naj odbori »odločajo«, je tedaj zadevne določbe uredbe razumeti tako, da poslujejo odbori v stvari toliko časa, dokler ne pride med njimi in prizadeto stranko do spora. V tem primeru pa more biti za izdajo odločbe poklicano le pristojno državno ali samoupravno oblastvo. V neka-

terih primerih bo »odločba« dotičnega odbora pomenila praviloma le sklep za predlog na poklicano oblastvo.

Ako predpostavljamo pravilnost gorenjega naziranja, potem moramo še ugotoviti, kateri državni in samoupravni organi so v določenem primeru pristojni za izdajo odločbe. V tem pogledu moremo postaviti sledeča pravila:

1. Skladno s § 3. zakona o občnem upravnem postopku je minister ali ban na prvi stopnji stvarno pristojen za tiste posle, glede katerih je ta pristojnost v uredbi ali drugih zakonitih predpisih izrečno določena.

Poleg primerov po uredbi sta tedaj minister ali ban pristojna še v vseh primerih, v katerih predstavljata glede določene vrste industrijskih podjetij obrtno oblastvo prve stopnje za odobritev obrtno-industrijske naprave in izdajo dovolila oziroma pooblastila. Tudi zračno-zaščitna dela v teh obratih veljajo namreč skladno s § 105. zakona o obrtih in § 31. zakona o zaščiti delavcev za predmet splošne delavske zaščite.

2. V vseh drugih primerih (formalnega ali materialnega značaja) je podana v smislu že omenjenega § 3. z. u. p. na prvi stopnji stvarna pristojnost občnega upravnega oblastva prve stopnje, torej sreskega načelstva in mestnega poglavarstva.

3. Kadar gre za izvedbo zračno-zaščitnih del v velikih (večjih) zasebnih zgradbah, ki ne služijo obrtno-industrijskim namenom, se pristojnost oblastev ravna po predpisih gradbenega zakona (§§ 85., 131. in 133.) in po še veljavnih stavbenih redih.

4. Za posle javne, osebne in imovinske varnosti pri izvajanju zračne zaščite so pristojna redna upravna ter krajevna policijska oblastva in organi.

Iz pravil, podanih pod 1. do 4., je tudi posneti, katero oblastvo je v danem primeru drugostopno (pritožbeno) oblastvo.

Kar se tiče krajevnosti pristojnosti, bo ta v skladu s § 5. z. u. p. v bistvu določena po legi zgradbe

ali obrata, ki ju je treba zavarovati proti zračnim napadom.

Iz gorenjih izvajanj sledi, da je imeti odbore po uredbi za zaščito pred zračnimi napadi praviloma le za posvetovalne in pomožne organe rednih oblastev in uradov. Ti organi pa opravljajo zlasti ob času letalskih napadov važno izvršilno službo. S posebnim načelnim razpisom, ki bo priobčen v enem prihodnjih snopičev, je kraljevska banska uprava izdala odredbe o sodelovanju krajevnih odborov pri zračni zaščiti v obrtnih in industrijskih podjetjih.

III. Sankcije.

Zakoniti predpisi se morejo praviloma izvajati le, če določajo za nepokorneže sankcije. V tem pogledu ne vsebuje uredba nobenih določb. V čl. 24. je sicer proglašena uredba za sestavni del načrta za splošno mobilizacijo, toda kake sankcije v zvezi s čl. 21. zakona o državni brambi z dne 14. VII. 1930. (>Sl. list« št. 186/30) in § 44. vojaškega kazenskega zakonika bi se mogle izvajati le v primeru že odrejene mobilizacije. Zračno zaščito pa je treba pripraviti že v mirnem času.

Dokler ne izide pričakovana novela uredbe, imamo na razpolago le sledeča prisilna sredstva:

1. Da se zagotovi izvedba pravnomočno odrejenih zaščitnih del, veljajo določbe o izvršbi ob zavezančevih stroških in o posredni prinudi (§§ 161. in 162. z. n. u. p.). Pri izvajanju posredne prinude se more izvršitev izsiliti s kaznimi ali s priporom.

2. Naredba bana o zadržanju prebivalstva v času zračno-zaščitnih vaj z dne 12. oktobra 1935., št. 3548/1, ki določa kaznovanje oseb, ki bi motile zračne vaje, z globami od 10— do 1000— din, v primeru neplačila v določenem roku pa z zaporom od 1 do 20 dni.

3. Na osnovi sedanje uredbe se morejo izdajati tudi splošne ali konkretne naredbe na osnovi členov 66. in 67. z. n. u., ki bi obsegale tudi v čl. 69. z. n. u. navedene kazenske sankcije.

00000176898

a. Razprodano.
 dišča. Druga, pregledana iz-
 24'—.
 ine izdelkov iz zlata, srebra
 in žigovinsko tarifo, broš.

encih. Glej 50. zvezek,
 inem redu. — Navodila za

38. zv.: Uredba o banovinski trošarini na vino in žganje, broš. Din 6'—.
39. zv.: Zakon o mestnih občinah, broš. Din 8'—. Razprodano.
40. zv.: Gradivo, norme in predpisi, vez. Din 60'—.
41. zv.: Naredba o odpiranju in zapiranju trgovin. Razprodano.
42. zv.: Zakon o nepravdnem postopku z uvodnim zakonom in zakon o zasilnih poteh, broš. Din 24'—, vezan Din 32'—.
43. zv.: Zakon o volilnih imenikih in zakon o volitvah narodnih poslancev, predelana izdaja, broš. Din 10'—. Gl. št. 57.
44. zv.: Uredba o volitvi svetnikov trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornic, broš. Din 5'—.
45. zv.: Uredbi o osebnih in rodbinskih dokladi državnih uslužbencev in upokojujencev, broš. Din 6'—.
46. zv.: Pravilnik o višini nagrad za odvetniške posle, broš. Din 8'—.
47. zv.: Pravilnik o nadrobni prodaji tobačnih izdelkov itd., broš. Din 8'—.
48. zv.: Pravilnik o pokojninskem skladu stalnih monopolskih delavcev, broš. Din 4'—.
49. zv.: Pravilnik o fin. poslovanju v občinah, broš. Din 16'—.
50. zv.: Uredba o obč. uslužbencih s komentarjem in dodano uredbo o činu strokovnih šol nasproti srednji šoli in fakultetam, broš. Din 24'—, vez. Din 36'—.
51. zv.: Uredba o likvidaciji kmetskih dolgov, broš. Din 3'—.
52. zv.: Pravilniki k uredbi o likvidaciji kmetskih dolgov, broš. Din 6'—.
53. zv.: Zakon o gospodarskih zadrugah, broš. Din 8'—.
54. zv.: Trgovinski zakon, broš. Din 48'—, vez. Din 56'—.
55. zv.: Uredba o preskrbovanju nezaposlenih delavcev, Din 8'—.
56. zv.: Predpisi o izvršbi in zav., broš. Din 48'—, vez. Din 56'—.
57. zv.: Zakon o volilnih imenikih in zakon o volitvi narodnih poslancev, tretja, prečiščena izdaja, br. Din 12'—, vez. Din 20'—.
58. zv.: Uredba o pravnih fakultetah, broš. Din 8'—.
59. zv.: Predpisi o zaščiti pred zračnimi napadi (Uredba), broš. Din 8'—.
- 59./1 Pravilnik o zaščiti pred zračnimi napadi, I. del (bojni strupi, evakuacija, zaščita otrok), broš. Din 4'—.

Sledijo nadaljnji zvezki.

V založbi tiskarne Merkur v Ljubljani

so izšle naslednje

leposlovne knjige:

Mala knjižnica: zbirka 10 zvezkov,	broš. Din 120'—
posamezni zvezki	broš. Din 15'—, vez. Din 20'—
Dr. Ivo Šorli: Izbrani spisi, 6 zv.,	broš. Din 230'—, vez. Din 320'—
posamezni zvezki	broš. Din 45'—, vez. Din 60'—
Emil Vachek: Kri ne kliče po maščevanju.	
Roman	broš. Din 48'—, vez. Din 54'—
Kreff: V oklopnjaku okoli sveta. V dveh delih;	
vsak del	broš. Din 20'—, vez. Din 26'—
oba dela skupaj	broš. Din 40'—, vez. Din 46'—
Ouida: Farnmor. Roman	broš. Din 28'—, vez. Din 35'—
J. Spicar: Martin Napuhek. Pravljica igra za mladiño v petih slikah	broš. Din 10'—
Radivoj Rehar: Popotovanje po zvezdi Večernici	broš. Din 12'—
Radivoj Rehar: Pesmi o kraljeviču Marku	kart. Din 36'—

Razno:

Dr. Milan Vidmar: Moj pogled na svet	vez. Din 120'—
Dr. Milan Vidmar: Oslovski most	vez. Din 120'—
Andrej Gabršček: Goriški Slovenci, I. del	vez. Din 80'—
Dr. I. Matko: Perkusija in avskultacija	vez. Din 120'—
Pomen trgovinskega registra	broš. Din 4'—
Zenevske menične konvencije	broš. Din 6'—
Dnevnik za babice	broš. Din 4'—
Porodni izkazi	broš. Din 1'—

Razne tiskovine po obrtnem zakonu.

Ob naročilu je poslati denar vnapred in za odpravo in poštnino še po 1 Din za izvod.

